

Josip Dukić
HR, 21000 Split
Katolički bogoslovni
fakultet u Splitu
Zrinsko-Frankopanska 19

Od sredine XV. stoljeća do danas na salonitanskim lokalitetima pronađeno je, ne računajući sitne ulomke, oko 500 kršćanskih natpisa. Gotovo svi natpisi objavljeni su u brojnim publikacijama u zemlji i inozemstvu. Iako su taj epigrafski materijal istraživači obilno koristili u svojim radovima, valja reći da razasutost natpisa otežava njihovo korištenje i već dugo se osjeća potreba sastavljanja kataloga u kojem bi se svi sabrali na jednom mjestu. Iščekujući tu publikaciju, u ovom radu znanstvenoj javnosti predstavljaju se lokaliteti na kojima su natpisi pronađeni te kronologija njihova istraživanja i objavljivanja. Bit će govora i o mozaiku koji se nalazi u lateranskoj kapeli sv. Venancija u Rimu jer on na jedinstven način čuva spomen na salonitanske mučenike čija su imena potvrđena i u salonitanskim natpisima.

Ključne riječi: natpisi, mozaik u kapeli sv. Venancija, Manastirine, Marusinac, Kapljuč, Crikvine, gradske bazilike, Frane Bulić, *Bullettino di archeologia e storia dalmata*

UDK: 930.271(497.5 Solin)"652"

Primljeno: 30. srpnja 2008.

Salonitanski lokaliteti

U Saloni i njezinoj okolici otkriveno je šesnaest crkava i bazilika od kojih se devet nalazi unutar gradskih zidina, a sedam izvan njih.¹ U gradu su smještene zapadna bazilika (*occidentalis*), bazilika pored luke (*basilica iuxta portum*), bazilika s krstionicom (*basilica cum baptisterio*), Ilinac, bazilika kod carskih vrata (de porta Caesarea), gradska bazilika (*basilica urbana*), bazilika u obliku križa, istočna bazilika (*orientalis*) i Gradina. Izvan grada, na njegovoj sjevernoj strani, nalaze se grobljanske bazilike Manastirine, Marusinac (dvojne bazilike) i Kapljuč, dok je na južnoj

strani, u Vranjicu, bazilika u Crikvinama. Spomenutim crkvama i bazilikama treba pridodati crkvu u blizini istočnih gradskih zidina, nazvanu Šuplja crkva, i crkvu smještenu sjeveroistočno od grada na cesti prema Klisu, na lokalitetu Rupotina.

Gotovo na svim lokalitetima ili u njihovoj neposrednoj blizini pronađeni su kršćanski natpisi. Nekoliko ih je otkriveno u blizini crkava *de porta Caesarea*² i *orientalis*,³ u Rupotinama,⁴ u Šupljoj crkvi,⁵ u blizini istočnih gradskih vrata *Porta Andetria*,⁶ u amfiteatru,⁷ na groblju Šesnaest sarkofaga⁸ i na zapadnom gradskom groblju, nazvanom *Hortus Metrodori*.⁹ Dva natpisa otkrivena su u drugotnoj

1 Navodim najvažnije radove o kršćanskoj Saloni: J. Zeiller 1906a; W. Gerber 1917; H. Leclercq 1921a, 21-111; R. Egger 1926a; E. Dyggve - J. Brøndsted 1928; E. Dyggve - R. Egger 1939; H. Leclercq 1950a, 602-624; E. Dyggve 1951; E. Ceci 1963; F. Bulić 1986; E. Marin 1988; *Antička Salona* 1991; *Salona Christiana* 1994; *Salona I* 1994; P. Chevalier 1995; *Salona III* 2000; *Salonitansko-splitska crkva* 2008.

Najcjelovitiju bibliografiju o kršćanskoj Saloni objavile su S. Matković - H. Buble 1994, 323-354. Za literarne izvore o Saloni vidi F. Bulić 1904a, 1-47 i M. Ivanišević 1994a, 105-195.

2 F. Bulić 1924-1925c, 63-68, br. 5256 A; M. Glavinic 1875, XLV, br. 6; F. Bulić 1910c, 83, br. 3423 A + 3093 A + 4009 A.

3 F. Bulić 1924-1925d, 18-19.

4 F. Bulić 1907d, 101-122; F. Bulić 1909b, 52-54, br. 4066, 56, br. 4072.

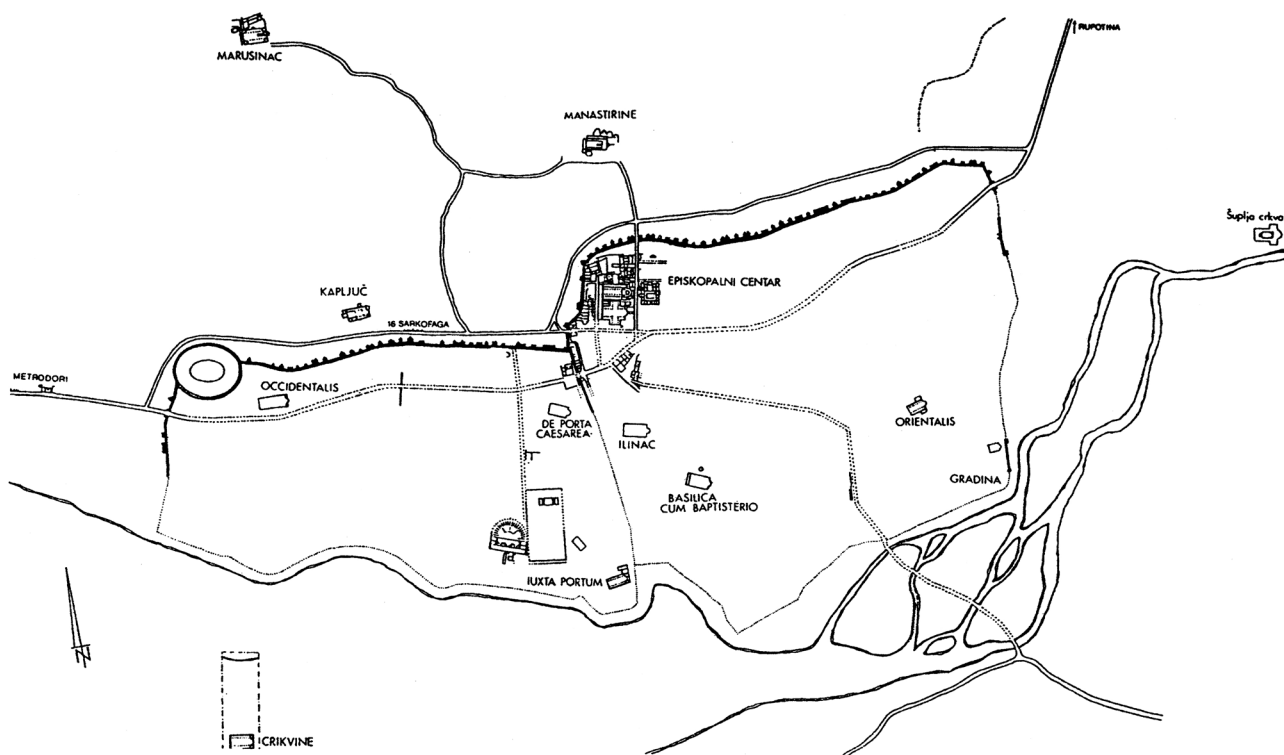
5 E. Marin 1994a, 79, crt. 18.

6 D. Feissel 1983, 601-609; F. Bulić 1898d, 51-52.

7 F. Bulić 1914a, 22-23, t. 12.

8 A. Dumont 1872, 118-125; F. Bulić 1899c, 133-137; F. Bulić 1900d, 38-39; F. Bulić 1904d, 154-155; F. Bulić 1911b, 3-39; F. Bulić 1923a, 10-22.

9 F. Bulić 1910d, 38-39, br. 4165 A, 59-60, br. 4122 A; F. Bulić 1914b, 90, br. 4681 A; [F. Bulić] 1924-1925e, 50, br. 5240 A.

Slika 1
Kršćanska topografija Salone (VAHD 80, Split 1987, T. 1)

uporabi u blizini Sv. Nikole, crkve iz novijega doba, jugozapadno od lokaliteta Marusinac.¹⁰ Najveći broj natpisa potječe s najvažnijih salonitanskih lokaliteta: gradskih bazilika, Crikvina, Kapljuča, Marusina i Manastirina.

Nekoliko zanimljivih natpisa pronađeno je unutar gradske bazilike, u prostoriji za podjelu sakramenta krizme (*consignatorium*) i uokolo kompleksa. Tri natpisa zaslužuju spomen. Prvi se sačuvao samo u knjizi koju je objavio Franjo Carrara godine 1847. On ga navodi u kontekstu istraživanja u blizini tada još neotkrivenih bazilika, a glasi: + IHS (Iesu) XPE (Christe) Rex regum, D(omi)ne [dominantium], / sint oculi tui aperti, die a[nc] nocte, super do[m]m istam clementer,¹¹ tj. »Isuse Kriste, Kralju kraljeva, Gospodaru gospodara, neka bdiju oči tvoje danju i noću nad ovom kućom blagostivo.« Tekst natpisa potječe dijelom iz *Knjige Otkrivenja*: »Na ogrtač, o boku, napisano mu je ime: Kralj kraljevâ i gospodar gospodarâ.«¹² Po svoj prilici, radi se o

posvetnom natpisu jedne od salonitanskih crkava. Taj tekst don Frane Bulić dao je 1898. urezati na nadvratnik kuće upravitelja iskopina na Manastirinama, nazvane Tusculum.

Velika je šteta što se nije sačuvao mozaik pronađen godine 1848. u zapadnoj prostoriji pokraj krstionice (*consignatorium*). Prema crtežu na mozaiku su bila prikazana dva jelena kako piju iz kantara, a iznad njih nalazio se u natpisu početni dio 41. psalma: *Sic[ut cer]vus desi/derat ad fon/tes aquarum, // ita / desi/derat // anima / mea ad te, / Deus!*¹³ tj. »Kao što jelen čezne za izvorima voda, tako duša moja čezne Bože za tobom!«

Treći natpis pronašao je don Frane Bulić u apsidi gradske bazilike, a čuva se u Arheološkom muzeju u Splitu. Nalazio se u podnom mozaiku bazilike i spominje biskupe Sinferija i njegova nećaka Hezihija. Oni su zajedno s klerom i narodom zapisali spomen na graditeljski zahvat i uputili Kristu zahvalnu molitvu. Natpis glasi: *Nova post vetera /*

10 L. Katić 1959, 134-151.

11 F. Carrara 1847, 16.

12 Otkr 19, 16.

13 F. Carrara 1850, 114.

*coepit Synferius, / Esychius eius nepos, / c[ui]m clero et populo [f]jecit. / Haec munera / domus, HPE (Christe) grata / tene,*¹⁴ tj. »Novo za starim tu započe Sinferije; nećak mu Hezihije s klerom i s pukom dovrši. Kriste, poklon taj - dom sveti - primi ti rad.«¹⁵

Zanimljive natpise za muzejsku zbirku nabavio je don Frane s uništenoga lokaliteta Crikvine u Vranjicu.¹⁶

Na lokalitetu Kapljuč dansko društvo Rask Oersted Fondet otkrilo je oko 55 kršćanskih natpisa od kojih je osam pronađeno u podnom mozaiku bazilike. Gotovo svi natpisi su nepotpuni.¹⁷ Posebno su zanimljiva dva natpisa na mozaicima na kojima su se sačuvala imena mučenika Asterija i, po svemu sudeći, Antiohijana.

Na lokalitetu Marusinac pronađeno je više od 20 natpisa među kojima se ističe onaj koji se nalazi na tri nadgrobne ploče ispod kojih je bio pokopan svećenik Ivan »čuvar časnih pragova sv. Anastazija«. Don Frane ga je pronašao godine 1890. na ulazu u sjevernu baziliku (basilica discoperta). Cijeli natpis glasi: ploča a) + *Hic iacit Iohannes, / peccatur et in/dignus presbiter. // b) + Expleto annorum cir/culo quinto, hunc / sibi sepulcrum lo/hannis condere iussit, / Marcellino suo procon/sule, nato germano prae/sente simul cunctosque // c) nepotes. Ornavit tumolum / mente fideli defunctus, acces/sit obsis una cum coniuge natis, / Anastasii servans reverenda / limina s(an)c(t)i. Tertio post decimum / Augusti numero mens(is), ind(ictione) LI, brae/finivit saeculi diem.*¹⁸ Natpis u prijevodu Duje Rendića-Miočevića glasi: »Ivan, grešnik, tu leži, svećenik nedostojan toga. Godinam ispuniv svojim peti krug dobni za redom grob taj Ivan je dao, narediv, podignut sebi; rođeni brat mu Marcelin, prokonzul, nazočan bješe, uz njega, zajedno, bjehu i brojni nećaci svi mu. Umrijevši čistom je vjerom grobu tom ukras sad dao; priključi sad se, ko jamac, skupa sa suprugom, djeci čuvajuć pragove časne Anastaziju svetom. Mjeseca augusta, trinaestog dana po redu, za indikcije druge, vrijeme svog okonča vijeka.«¹⁹

Najviše natpisa pronađeno je na Manastirinama. Od oko 288 otkrivenih više od 200 ih je kršćanskih.²⁰ Među najvažnije spadaju četiri koji čuvaju spomen na salonitanske mučenike, a nalaze se na dvije nadgrobne menze-ploče, oltarnoj menzi i sarkofagu, koji se jedini sačuvao u cjelovitom obliku.

Prvi natpis pripada mučeniku Septimiju, po nekima Septimu, a nalazi se na tri ulomka nadgrobne menze, koji su danas sastavljeni i čuvaju se u Arheološkom muzeju u Splitu. Dva ulomka pronađena su godine 1876., po svojoj prilici, u bazilici, a treći prije 1885. na nepoznatom mjestu. Tekst nadopunjen glasi: *Natale S[epti]mi mart[yr]is die XIII ka(lendas) Maias,*²¹ tj. »Za godišnjicu smrti mučenika Septima 18. travnja.«

Okolnosti nalaza jednoga od najvažnijih salonitanskih natpisa na kojem je urezano ime mučenika Dujma nisu do kraja razjašnjene. Natpis upotpunjen glasi: *[Depos]it(us) Domn[io, / mar]t(yr), IIII id[us] Apr(iles) ---],* tj. »Pokopan Dujam mučenik 10. travnja« ili *[Depos]it(io) Domn[ionis, / mar]t(yr)is, IIII id[us] Apr(iles) ---],*²² tj. »Ukop Dujma mučenika 10. travnja.« Polemiku oko godine i mjesta pronalaska mramornoga ulomka nastojao je riješiti don Frane Bulić. Oslanjajući neke starije bilješke on je ustvrdio da je ulomak pronađen 1874. u konfesiji bazilike na Manastirinama.

Također je šteta što nisu poznate niti okolnosti nalaza mramorne oltarne menze s natpisom petorice salonitanskih mučenika: Paulinijana, Telija, Antiohijana, Gajana i Asterija. Manji ulomak prvi put viđen je 1885. u skladištu Arheološkoga muzeja u Splitu, a veći, po svojoj prilici, pronađen je 1885. u prezbiteriju bazilike na Manastirinama kao pokrivalište Dujmova groba. Iako su na natpisu sačuvana imena samo trojice mučenika, ostala dva lako je upotpuniti, tako da natpis glasi: *[Ant]iochianu[s, / Gaia]nus, Teliu[s, / Paulinia]nus, Aste[r]ius.*²³

Natpis koji je razriješio nekoliko važnih pitanja salonitanske povijesti i hagiografije pronađen je godine 1892. u blizini apsida bazilike na Manastirinama. Radi se

14 F. Bulić 1903c, 65, 69-78, t. XII, sl. 1, 77. Valja napomenuti da ni danas nije sigurno odnosi li se riječ *vetera* na podni mozaik ili stariju crkvu.

15 D. Rendić-Miočević 1987, 217, br. LXXVI.

16 F. Bulić 1889, 17, br. 12, 161-162, br. 136, 163, br. 138; F. Bulić 1891b, 145-147, br. 83 (1707), 148, br. 84 (1708); F. Bulić 1896a, 97, br. 2150, 99, br. 2195, br. 2196; F. Bulić 1899a, 218-222; F. Bulić 1900a, 141-142; F. Bulić 1902b, 112-116; F. Bulić 1902c, 140, br. 3086; F. Bulić 1903b, 177-186; F. Bulić 1904c, 167-170; F. Bulić 1908, 49-51; F. Bulić 1909a, 31-33; F. Bulić 1911a, 40-49; F. Bulić 1924-1925d, 12, br. 5108 A.

17 J. Br?ndsted 1928, 168-174, br. 42 - br. 83.

18 E. Dyggve - R. Egger 1939, 156-158, br. 35, sl. 152.

19 D. Rendić-Miočević 1987, 214-215, t. LXXV.

20 R. Egger 1926b, 73-118, br. 73-br. 288.

21 R. Egger 1926b, 92, br. 157, crt. b. b.

22 R. Egger 1926b, 75-76, br. 81, sl. 44.

23 R. Egger 1926b, 91, br. 156a, 108, br. 285, sl. 62, 22, crt. 19.

o sarkofagu s poklopcem koji je pronađen u izvornom položaju s natpisnim poljem okrenutim prema zidu, pa se nije ni vidio. Don Frane je bio uvjeren da bi na njemu zbog blizine groba mučenika Dujma trebao biti neki natpis, pa je 14. rujna 1900. dao otkopati sarkofag do temelja. Nakon što su ga zaokrenuli veselju nije bilo kraja. Vidjeli su natpis koji spominje salonitanskoga biskupa Primusa, nećaka mučenika Dujma, a glasi: *Depositus Primus epi/scopus, XII kal(endas) Febr(uarias), ne/pos Domniones martores*,²⁴ tj. »Pokopan 21. siječnja biskup Primus, nećak mučenika Dujma.«

Mozaik u lateranskoj kapeli sv. Venancija

U Rimu pored lateranske bazilike i krstionice sv. Ivana Evanđelista, točnije, u kapeli sv. Venancija, nalazi se mozaik s natpisom koji je dao napraviti papa Ivan Dalmatinac (641. - 642.), a po svemu sudeći dovršen je u vrijeme njegova nasljednika pape Teodora (642. - 649.).²⁵ Na mozaiku se nalazi osamnaest figura: Krist, Marija, sv. Petar, sv. Pavao, sv. Ivan Krstitelj, sv. Ivan Evanđelist, papa Ivan IV. Dalmatinac, vjerojatno papa Teodor, istarski mučenik *Maurus* - Mavar i devet salonitanskih mučenika: Paulinijan, *Telius* - Telije, *Antiochianus* - Antiohijan, *Gaianus* - Gajan, *Anastasius* - Anastazije, *Septimius* - Septimije, *Asterius* - Asterije, *Venantius* - Venancije i *Domnio* - Dujam.²⁶

Iznad dvanaest figura nalazi se isti broj didaskalijskih natpisa. Bez natpisa su Krist, Marija, Petar, Pavao, papa Ivan IV. i, vjerojatno, njegov nasljednik papa Teodor. Pri dnu apside nalazi se posvetno-didaskalijski natpis u tri dvostiha, složen u dva reda: *Martyribus HPI (Christi) DNI (Domini) pia vota Iohannes / reddidit antistes, sacrificante Deo, at sacri fontis simili, fulgente metallo, / providus instanter, hoc copulavit opus, quo quisquis gradiens et HPM (Christum) pronus ador(an)s / effusasq(ue) preces impetrat ille suas.*

Natpis u prijevodu dr. Željka Rapanića glasi: »Mučenicima Krista Gospodina pobožne zavjete uzvratilo je papa Ivan slaveći Boga i brižan je složito ovo djelo koje slično svetom izvoru blješti poput kovine gdje svatko ulazeći pognut i štujući Krista šalje svoje usrdne molitve k nebu.«²⁷

Imena salonitanskih mučenika s mozaika nalaze se i na osam salonitanskih natpisa. Jedan je pronađen u gradskom amfiteatru, jedan na lokalitetu Marusinac, dva na Kapljuču i četiri na Manastirinama. Natpis pronađen u amfiteatru je nestao, sarkofag Dujmova nećaka biskupa Primusa nalazi se na Manastirinama, dok se svi ostali čuvaju u Arheološkom muzeju u Splitu.

Zanimljivo je napomenuti da se u natpisima mučenik Venancije spominje jedanput (lateranski mozaik), dvaput Anastazije (lateranski mozaik, nadgrobna ploča iz Marusina), Septim ili Septimije (lateranski mozaik, nadgrobna menza iz Manastirina) te Paulinijan, Telije i Gajan (lateranski mozaik, ulomak s pet imena iz Manastirina). Tri puta pojavljuju se Antiohijan (lateranski mozaik, ulomak s pet imena iz Manastirina, mozaik iz Kapljuča) i Dujam (lateranski mozaik, mramorni ulomak nadgrobne menze iz Manastirina, sarkofag biskupa Primusa). Jedini mučenik čije se ime spominje na četiri spomenika je Asterije (lateranski mozaik, ulomak s pet imena iz Manastirina, mozaik iz Kapljuča, nestala freska iz amfiteatra).

Kronologija istraživanja natpisâ

Do danas nije objavljen rad o povijesti salonitanske kršćanske epigrafije. Ipak, valja reći da je za razdoblje do godine 1925. najvrijednija knjiga don Frane Bulića *Razvoj arheoloških istraživanja i nauka u Dalmaciji kroz zadnji milenij*.²⁸ Nakon toga izdanja objavljeno je nekoliko članaka kojima su autori dali svoj doprinos poznavanju epigrafije.²⁹ Najpotpunije bibliografije koje govore o epigrafiji i

24 R. Egger 1926b, 75-76, br. 82, sl. 45.

25 L. Duchesne 1886, 330: *Iohannes, natione Dalmata, ex patre Venantio scolastico, sedit ann. I mens. VIII dies XVIII. Hic temporibus suis misit per omnem Dalmatiam seu Histriam multas pecunias per sanctissimum et fidelissimum Martinum abbatem propter redemptionem captivorum qui depraedati erant a gentibus. Eodem tempore fecit ecclesiam beatis martyribus Venantio, Anastasio, Mauro et aliorum multorum martyrum, quorum reliquias de Dalmatias et Histrias adduci praeceperat, et recondit eas in ecclesia suprascripta, iuxta fontem lateranensem, iuxta oratorium beati Iohannis evangelistae, quam ornavit et diversa dona optulit.*

26 Navodim nekoliko važnijih radova: D. Farlati 1751, 571-587, t. V, VI; H. Grisar 1898a, 72-84; H. Grisar 1898b, 1-18; G. B. de Rossi 1899; H. Grisar 1900, 34-37; G. B. de Rossi 1901, 1-20; E. Pezzoli 1930-1938, 13-41; I. Delalle 1930; F. Veraja 1970, 165-187.

27 Ž. Rapanić 1996, 67, br. 2.

28 F. Bulić 1924-1925a, 1-152.

29 M. Abramić 1957, 177-183; I. Babić 1984, 133-150; M. Zaninović 1998, 163-182; N. Duval - P. Chevalier - M. Bonačić Mandinić 2000, 1-85; E. Marin - J. Mardešić 2000, 87-182; J. Mardešić 2002, 105-114.

Slika 2
Mozaik u lateranskoj kapeli sv. Venancija u Rimu (A. Brachetti)

Slika 3
Mozaik u lateranskoj kapeli sv. Venancija u Rimu, apsida (A. Brachetti)

najpoznatijem hrvatskom epigrafičaru don Frani Buliću, kao i njegovu doprinosu na polju povijesti, arheologije i epigrafije, objavljene su 1965.,³⁰ 1994.³¹ i 2009.³²

Zanimanje za salonitanske natpise javlja se u humanizmu s Markom Marulićem (1450. - 1524.), koji je obilazio salonitanske ruševine i prepisivao natpise.³³ Splitski nadbiskup Pacifik Bizza (1746. - 1756.) osnovao je 1750. u nadbiskupskom dvoru u Dioklecijanovoj palači *Museum Spalatinum Archiepiscopale*. U svom dvoru nadbiskup je dao uzidati 62 natpisa koje je prikupio isusovac Franjo Ante Zaccaria. Kasnije je taj broj natpisa narastao do 182.³⁴ Biskup Ivan Luka Garagnin (1722. - 1783.), prvi konzervator spomenika u Dalmaciji, organizirao je godine 1805. prva poznata iskapanja u Saloni. Nekoliko tih natpisa uzidano je u istočni dio zida vrta obitelji Garagnin-Fonfogna u Trogiru. Među njima jedan je kršćanski i na njemu se spominje ime Kristovo.³⁵

Osnivanje Arheološkoga muzeja u Splitu godine 1820. bitno je pridonijelo boljem prikupljanju salonitanskih natpisa. Najplodonosniji ravnatelj muzeja bio je don Frane Bulić (1846. - 1936.). Nakon završenoga studija klasične arheologije u Beču (1869. - 1873.) i seminara iz epigrafije kod O. Bendorfa i O. Hirschfelda (1877. - 1878.) don Frane se predao radu. Kao ravnatelj muzeja od 1884. do 1926. uspio je prikupiti najviše salonitanskih natpisa, koje je zaveo u muzejski katalog.³⁶ Zahvaljujući njemu

salonitanska epigrafija našla se ravnopravno uz bok europske epigrafije.

Don Frane je od 1901. do 1925. uz određene prekide iskapao na salonitanskoj nekropoli *Hortus Metrodori*³⁷ i gradskim bazilikama od 1901. do 1909.³⁸ K tome, nabavio je za muzej natpise s lokaliteta Crikvine u Vranjicu.³⁹ Uz pomoć Luke Jelića istražio je Marusinac (1890. - 1908.),⁴⁰ te je od 1883. do 1906. nastavio rad svojih prethodnika na najvažnijem salonitanskom lokalitetu Manastirinama.⁴¹

Nakon smrti don Frane Bulića 1934. pa sve do 2009. u Saloni se istraživalo vrlo malo i uglavnom se radilo na revizijskim ili zaštitnim istraživanjima. To se odrazilo i na neusporedivo manji broj pronađenih natpisa.⁴²

Objavljivanje natpisa

U drugom dijelu XVII. stoljeća salonitanski natpisi su se počeli objavljivati u tiskanim knjigama. Ivan Lucius (1609. - 1697.) objavio je 1673. godine natpise iz Dalmacije.⁴³ Daniele Farlati dodao je drugom svesku *Illyricum Sacrum* salonitanske natpise koje je sakupio F. A. Zaccaria⁴⁴. Do Prvoga međunarodnog kongresa za kršćansku arheologiju, koji je održan u Splitu i Solinu od 20. do 22. kolovoza 1894., objavljeno je nekoliko radova od kojih vrijedi izdvojiti one F. Carrare⁴⁵, F. Lanze⁴⁶, M. Sabljara⁴⁷, A. Dumonta⁴⁸ i M.

30 Bibliografija 1965, 64-82. Radi se o do tada najpotpunijoj don Franinoj bibliografiji.

31 S. Matković - H. Buble 1994, 323-354. Autorice su objavile najiscrpniju bibliografiju o kršćanskoj Saloni.

32 J. Dukić 2009. Autor ovoga članka u proljeće 2009. objavio je separat svoga doktorata, obranjenoga u Rimu u studenom 2008. na sveučilištu Gregorijana, na Fakultetu crkvene povijesti. Doktorski rad nosi naslov *Vita e fede dei cristiani di Salona secondo le iscrizioni. Con catalogo ragionato e commenti. (Život i vjera salonitanskih kršćana prema natpisima. Katalog i komentari)*. Glavni izvor na kojem se temelji doktorski rad je 211 kršćanskih natpisa iz Salone. Rezultati istraživanja u velikoj mjeri koriste se u ovom članku. U separatu je objavljen onaj dio doktorskoga rada u kojem se opisuje povijest istraživanja natpisa, kao i lokaliteti na kojima su natpisi pronađeni. Nadalje, u radu je objavljena do sada najcjelovitija bibliografija salonitanske kršćanske epigrafije. U pripremi je objava cijeloga doktorskoga rada.

33 S. Ljubić 1876a, 83-90; S. Ljubić 1876b, 91-102. Jedan natpis je kršćanski i nalazi se na str. 88, br. 8.

34 E. Marin 1984a, 270.

35 D. Božić Bužančić 1970, 155-158; I. Babić 1984, 136, 139, t. XVIII, br. XXIV.

36 *Catalogus inscriptionum Musei Archaeologici Spalati: A, I (1-2804), A, II (2805-5525)*.

37 F. Bulić 1901a, 161-169; F. Bulić 1910a, 3-66; F. Bulić 1910b, 130-135; F. Bulić 1914, 83-94; F. Bulić 1917-1919, 98-101; F. Bulić 1924-1925b, 46-51.

38 F. Bulić 1902a, 73-110; F. Bulić 1903a, 33-106; F. Bulić 1904b, 121-154; F. Bulić 1906a 1, 283-306; F. Bulić 1906b, 113-192; F. Bulić 1907b, 37-90; F. Bulić 1910c, 82-88; F. Bulić 1912a, 3-32; F. Bulić 1924-1925c, 53-68.

39 F. Bulić 1899a, 218-222; F. Bulić 1900a, 141-142; F. Bulić 1902b, 112-116; F. Bulić 1903b, 177-186; F. Bulić 1904c, 167-170; F. Bulić 1908, 49-51; F. Bulić 1909a, 31-33; F. Bulić 1911a, 40-49; F. Bulić 1924-1925d, 12, br. 5108 A.

40 F. Bulić 1893, 4-11; [F. Bulić] 1894, 252; L. Jelić 1894, 49-52; L. Jelić 1896a, 17-25, 33-40; L. Jelić 1897a, 65-80; F. Bulić 1897a, 126-127; F. Bulić 1898a, 37-47; [F. Bulić] 1898b, 109; F. Bulić 1899 b, 73-85; F. Bulić 1912b, 37-40.

41 [F. Bulić] 1884a, XXXII, CV-CVI, CLXIX; F. Bulić 1884b, 9-10; F. Bulić 1884c, 20-21, 33, 49, 65, 81-82; [F. Bulić] 1885a, LXIX-LXX; F. Bulić 1885b, 33-34, 105; F. Bulić 1886, 97-99; [F. Bulić] 1887a, CXV-CXVI; F. Bulić 1887b, 89-90; F. Bulić 1891a, 179-182; F. Bulić 1892, 7-9, 17-19, 49-50, 83-84, 145-156; F. Bulić 1897b, 81-96; F. Bulić 1897a, 126-127; F. Bulić 1898c, 25-36; F. Bulić 1900b, 193-216; F. Bulić 1900c, 249-272; F. Bulić 1907c, 3-36; F. Bulić 1907a, 90-99.

42 N. Duval - P. Chevalier - M. Bonačić Mandinić 2000, 1-85; E. Marin - J. Mardešić 2000, 87-182; J. Mardešić 2002, 105-114.

43 I. Lucius 1673. Među natpisima četiri su kršćanska i potječu iz Salone. Dva, bez broja, nalaze se na str. 23, jedan pod br. 13 na neoznačenoj stranici odmah poslije str. 24 i jedan na sljedećoj stranici pod br. 8.

44 D. Farlati 1753, I-XLII. Natpisi na stranicama XXXVIII-XLI, klasa XI, brojevi I-VII, smatraju se kršćanskima.

Glavinića.⁴⁹ U prigodi kongresa L. Jelić, F. Bulić i S. Rutar objavili su vodič *Guida di Spalato e Salona* čiji je dio bio posvećen natpisima.⁵⁰ Na samom kongresu donesena je odluka da se počne sakupljati natpise iz Austrije, Mađarske i Ilirika, koje bi se potom obradilo i objavilo u jedinstvenom katalogu.⁵¹

U dvije knjige trećeg sveska *Corpus Inscriptionum Latinarum* Theodor Mommsen je objavio 1873. i natpise iz Salone,⁵² koje je kasnije ispravljao i nadopunjavao u *Ephemeris Epigraphica*.⁵³

Don F. Bulić je dolaskom u Arheološki muzej počeo objavljivati natpise u časopisu *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, koji je uređivao četrdeset i tri godine (1883. - 1926.), i to od 1883. do 1888. zajedno s Josipom Alačevićem,⁵⁴ od 1888. do 1920. samostalno, a od 1926. zajedno s Mihovilom Abramićem.⁵⁵ On je u časopisu objavio gotovo sav epigrafski materijal iz Salone.⁵⁶ Brojnost

natpisa pratili su brojni članci od kojih izdvajam one koji se odnose na glavne salonitanske lokalitete Marusinac⁵⁷ i Manastirine.⁵⁸ U razdoblju od 1885. do 1894. don Frane je natpise objavljivao i u *Programu C. K. Velike gimnazije u Spljetu*.⁵⁹ Nakon što je don Frane objavio gotovo sve salonitanske natpise Th. Mommsen, Otto Hirschfeld i Alfred Domaszewski priredili su poznati *Supplementum* u dva sveska već spomenutom djelu *Corpus Inscriptionum Latinarum*.⁶⁰

Prvo suvremeno izdanje natpisa pronađenih na Manastirinama, Marusincu i Kapljuču nalazi se u seriji knjiga na njemačkom i francuskom jeziku, nazvanih *Forschungen in Salona* i *Recherches à Salona*.⁶¹ Autori ovih uglednih izdanja, također, koristili su se don Franinim radovima.

Nadalje, epigrafski materijal u svojim radovima koristili su H. Dessau u djelu *Inscriptiones Latinae selectae*,⁶² F. Buecheler u knjizi natpisa u stihovima *Carmina*

45 F. Carrara 1850, 98-99, 114-116. Među pronađenim natpisima tri su kršćanska, dva latinska i jedan grčki. Niti jedan se nije sačuvao.

46 F. Lanza 1849, 278-279; F. Lanza 1850, 27-28, br. XIII, 34-35, br. XIX, 37, br. XXI, 38, br. XXII, 38-39, br. XXIII, 39-40, br. XXIV, 40-43, br. XXV, 114-115, br. LXXVIII, br. LXXIX, 149-150, br. CLXVII, 154, br. CLXXXVIII, 159, br. CXCVI. U posljednjoj knjizi F. Lanza objavio je natpise koje je pronašao i tiskao njegov otac Carlo, a on ih je u ovoj knjizi nadopunio.

47 I. Mirnik 1981, 226, 235, sl. 5, crt. b. b., 239.

48 A. Dumont 1872, 118-125. U članku su objavljena četiri kršćanska natpisa iz Manastirina.

49 M. Glavinić 1875, I-VIII; XLV-L; M. Glavinić 1878, LXXXI-LXXXII. Sljedeće radove objavio je, po svoj prilici, M. Glavinić u u BASD-u. Kako im je svima isti naslov *Iscrizioni inedite*. Salona, bilo bi nepotrebno donijeti ih u popisu literature na kraju ovoga rada, pa ih donosim ovdje kako slijedi: BASD I (1878), 130, br. 51; BASD III (1880), 65, br. 20; BASD IV (1881), 51, br. 18-br. 20, 115, br. 34, 130-131, br. 39, 147, br. 47; BASD V (1882), 113, br. 27; BASD VI (1883), 113, br. 38.

50 L. Jelić - F. Bulić - S. Rutar 1894, 122-130, 143, 147-149, 178-188, 190-199, 239-255.

51 G. A. Neuman 1895, 47: *Congressus archaeologorum christianorum primus Spalati - Salonis celebratus vota sua enuntiat, ut antiquae christianae inscriptiones Austriae, Hungariae et Illyrici, ante reliquias in corpus redigantur et publicentur, cum ectypis optima methodo expressis*.

52 T. Mommsen 1873. U prvoj knjizi od 271. do 279. stranice Mommsen donosi pregled salonitanske epigrafije, kao i brojne izmiješane kršćanske i pretkršćanske natpise (307-355, brojevi 1934-2674). U drugoj knjizi objavljeno je vrlo malo natpisa (1030-1034, brojevi 6373-6405).

53 T. Mommsen 1875, 339, br. 524; 341, br. 534; 344, br. 544; 345, br. 552; 346, br. 553 - br. 555, 347, br. 557; T. Mommsen 1881, 96, br. 297; 105, br. 338; 106, br. 339.

54 G. Alačević - F. Bulić 1884, 3; G. Alačević - F. Bulić 1887, 4.

55 F. Bulić 1888a, 4; M. Abramić 1928-1929, III-V.

56 Kako su svi radovi objavljeni u rubrici pod naslovom *Iscrizioni inedite*. Salona, bilo bi nepotrebno ponavljati ih u popisu literature na kraju rada, pa ih donosim ovdje kako slijedi: BASD VII (1884), 179, br. 44; BASD VIII (1885), 50, br. 154, br. 155, 52, br. 162, 53, br. 166, br. 170, br. 171, 54, br. 178, br. 180, 72, br. 251, 92, br. 268, 95, br. 314, 96, br. 321, 112, br. 343, 113, br. 360, 114, br. 402, 115, br. 406, br. 426, 124, br. 444, br. 445, 126, br. 485, br. 491, 138, br. 515, 139, br. 535, 155, br. 608; BASD IX (1886), 146, br. 112, 182, br. 155, br. 156, br. 159; BASD X (1887), 26, br. 36, 92, br. 96, 106, br. 112, 122-123, br. 127; BASD XI (1888), 9, br. 207, 33, br. 210, 97, br. 41; BASD XII (1889), 8, br. 6, 17, br. 12, 36, 115, br. 99, 131, br. 120, 161-162, br. 136; BASD XIII (1890), 18, br. 22, 82, br. 45, br. 47; BASD XIV (1891), 98, br. 62; 145-147, br. 83, 148, br. 84, 164; BASD XV (1892), 53, br. 37, 82, br. 51, 99, br. 60, 129-131, br. 76, 131, br. 77, 202, br. 88; BASD XVI (1893), 161, br. 105, 181, br. 139; BASD XVII (1894); BASD XVIII (1895), 213, br. 2149; BASD XIX (1896), 97, br. 2150, 99, br. 2195, br. 2196, 148-149; BASD XX (1897), 9-10, br. 2150 + br. 2195; BASD XXI (1898), 51-52, 147, br. 2428; BASD XXII (1899), 35, br. 2507; BASD XXIV (1901), 11; BASD XXVII (1904), 41-42, br. 3326, br. 3308; 89, br. 3039 + br. 3423; BASD XXVIII (1905), 143-144, br. 3456 A + 3457 A; BASD XXIX (1906), 20-21, br. 3343 A.

Objavu natpisa pratili su ispravci i nadopune. Vidi: F. Bulić 1884e, 87, 100-101; F. Bulić 1890b, 66-67, 150-152, 180; F. Bulić 1898f, 104-108; F. Bulić 1902e, 142; F. Bulić 1904f, 106; F. Bulić 1906c, 89-96, 256-261; F. Bulić 1907e, 147-155; F. Bulić 1911c, 112; F. Bulić 1913, 105-106.

57 F. Bulić 1890a, 33-37, 49-54; F. Bulić 1899d, 86-87; F. Bulić 1900e, 296-298; F. Bulić 1901b, 203-204.

58 F. Bulić 1884d, 7-9, 17-20, 34-36, 50-53, 66-69, 83-86, 97-100, 113-116, 129-131, 145-149, 161-163; F. Bulić 1885c, 34-36, 49-50, 65-66, 87-88, 106-108; F. Bulić 1887c, 186-187; F. Bulić 1888b, 115-117; F. Bulić 1898e, 108-109; F. Bulić 1900f, 293-295; F. Bulić 1901c, 108-109; F. Bulić 1901d, 193-203; F. Bulić 1902d, 110-112; F. Bulić 1904e, 157-166; F. Bulić 1912c, 32-34; F. Bulić 1912d, 34-37; F. Bulić 1915a, 24-26; F. Bulić 1915b, 27-28; F. Bulić 1921, 35.

59 F. Bulić 1885-1886, 3-84; F. Bulić 1886-1887, 3-162; F. Bulić 1887-1888, 3-86; F. Bulić 1888-1889, 3-73; F. Bulić 1891-1892, 393-527; F. Bulić 1893-1894, 531-621.

60 T. Mommsen - O. Hirschfeld - A. Domaszewski 1902a: 1509-1608, br. 8565 - br. 9698; T. Mommsen - O. Hirschfeld - A. Domaszewski 1902b: 2135-2161, br. 12 830 - br. 13 180; 2260-2268, br. 13 893 - br. 13 968; 2325-2328/10, br. 14 239 - br. 14 315/1; 2328/125-2328/153, br. 14 660/1 - br. 14 925.

61 R. Egger 1926b, 73-118, br. 73 - br. 288; J. Brøndsted 1928, 168-174, br. 42 - br. 83; E. Dygve 1933a, 91, br. 34, f. 43; E. Dygve 1933b, 108-110, sl. 56; R. Egger 1939, 151-157, br. 14 - br. 35.

62 H. Dessau 1892, 286-287, br. 1287; H. Dessau 1906, 898, br. 8252, br. 8253, br. 8254, br. 8255; H. Dessau 1916, LI, br. 9044, br. 9045, LII, br. 9046.

Epigraphica,⁶³ kao i E. Diehl u poznatoj knjizi *Inscriptiones Latinae Christianae veteres*.⁶⁴

Ovim izdanjima vrijedi dodati radove Duje Rendića-Miočević,⁶⁵ Lovre Katića,⁶⁶ Branimira Gabričevića,⁶⁷ knjigu Emerika Cecija⁶⁸ i publikacije Ane i Jare Šašela.⁶⁹

Natpisi u publikacijama

U Hrvatskoj i inozemstvu objavljeni su knjige te brojni stručni i znanstveni radovi u kojima se koriste salonitanski natpisi. Održano je nekoliko znanstvenih skupova u čijim objavljenim radovima se nalazi nekoliko članaka u kojima je, također, korišten epigrafski materijal. Natpisi su se osobito koristili u radovima u kojima se raspravljalo o pitanju salonitanskih mučenika, zbog čega je došlo do sukoba između don Frane Bulića i čuvara splitske tradicije.

Knjigu *Kronotaksa solinskih biskupa. Kronotaksa spljetskih nadbiskupa - od razorenja Solina do polovice XI v.* napisali su don F. Bulić i J. Bervaldi. Oni su na temelju natpisa i drugih izvora rekonstruirali listu salonitanskih i splitskih biskupa.⁷⁰ P. Skok u knjizi *Pojave vulgarno-latinskoga jezika na natpisima rimske provincije Dalmacije* proučava iskrivljenosti latinskoga jezika i koristi brojne natpise iz Salone.⁷¹ O. Pelka u svojoj knjizi *Altchristliche Ehedenkmäler* govori o obiteljskom i društvenom životu kršćana i navodi nekoliko salonitanskih primjera.⁷² Ovom

nizu valja pridodati i knjigu E. Dyggvea *History of Salonitan Christianity*, koja je jedna od najboljih sinteza povijesti salonitanskog kršćanstva.⁷³ D. Rendić-Miočević napisao je knjigu *Carmina Epigraphica*. U njoj obrađuje natpise u stihu i koristi se s 10 grčkih i 75 latinskih natpisa iz Dalmacije i Salone. Od korištenih natpisa 16 je kršćanskih. Doktorski rad autora ovoga rada članka, utemeljen na 211 kršćanskih natpisa, u pripremi je za objavu.

U organizaciji Arheološkoga muzeja u Splitu održana su dva znanstvena skupa na kojima su korišteni i natpisi. Prvi skup, naslovljen *Disputationes Salonitanae*, pripremljen je 1970. u prigodi 150. godišnjice osnutka Muzeja. Radovi skupa objavljeni su 1975.⁷⁴ Drugi skup održan je 1978. u prigodi 100. godišnjice muzejskoga časopisa *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku*. Radovi su izišli iz tiska 1984.⁷⁵ Trinaesti, jubilarni kongres za kršćansku arheologiju održan je 1994. u Splitu i Poreču. U tri objavljena sveska nalazi se i nekoliko radova u kojima se koriste epigrafski izvori.⁷⁶ U organizaciji Splitsko-makarske nadbiskupije i Arheološkoga muzeja u Splitu održan je 1998. Međunarodni skup u prigodi 1700 godina mučeništva Dujma i salonitanskih mučenika. Radovi skupa objavljeni su 2008.⁷⁷

Od brojnih članaka među prvima valja navesti one G. B. de Rossia,⁷⁸ G. Gattija,⁷⁹ L. Jelića⁸⁰ i H. Delehayea.⁸¹ Najveći broj radova objavio je don F. Bulić.⁸² U kontekstu pojedinih tema H. Leclercq je objavio s ilustracijama gotovo sve

63 F. Buecheler 1895, 297-298, br. 627, 307-308, br. 650, 313-316, br. 666, 342, br. 719, 358-359, br. 750, 359, br. 751, 359-360, br. 752; F. Buecheler 1897, 685-686, br. 1438, 809, br. 1729, 812, br. 1740, 814, br. 1750.

64 Tri knjige objavljene su u Berlinu 1961. Dodatak su priredili J. Moreau i H. I. Marrou i objavili u Dublinu i Zurichu 1967.

65 D. Rendić-Miočević 1950-1951, 227-228; D. Rendić-Miočević 1954, 53-70.

66 L. Katić 1959, 134-151.

67 B. Gabričević 1959, 77-80.

68 E. Ceci 1963. Natpisi koji potječu s lokaliteta Kapljuč, Manastirine, Marusinac i Rupotina nalaze se na stranicama 127-136, 163-166, 215-216, 256.

69 A. i J. Šašel, 1963, 61-62, br. 131; A. i J. Šašel, 1978, 91, br. 702, br. 704; A. i J. Šašel, 1986, 228-374, br. 2250 - br. 2773.

70 F. Bulić - J. Bervaldi 1912, 1-178.

71 P. Skok 1915.

72 O. Pelka 1901, 3-5, 8-11, 24, 27-29, 33-34, 38, 43-45, 51, 63, 71, 79-81, 131-132, 161-163.

73 E. Dyggve 1951.

74 *Disputationes Salonitanae* <1975>. U dva rada koriste se natpisi: N. Cambi <1975>a, 51-68; B. Gabričević <1975>, 96-101.

75 *Disputationes Salonitanae* 1984. Radovi u kojima se koriste natpisi su: I. Babić 1984, 133-150; N. Duval 1984b, 187-226; N. Cambi 1984, 227-241; D. Škiljan 1984, 265-272; I. Marović 1984, 293-314.

76 M. Bulat 1998, 149-157; B. Kuntić-Makvić 1998, 997-1002; T. Marasović 1998, 1003-1014; J. Jeličić-Radonić 1998a, 1023-1036; M. Buzov, 1998, 175-186.

77 Salonitansko-splitska crkva 2008. Pet autora koristilo je salonitanske natpise: M. Matijević-Sokol 2008, 197-209; J. Janssens 2008, 221-237; J. Dukić 2008, 239-260; A. Škegro 2008, 299-315; A. Crnčević 2008, 331-349.

78 G. B. de Rossi 1878, 100-114; G. B. de Rossi 1891, 120-126; G. B. de Rossi 1892, 7-17; G. B. de Rossi 1901, 1-20.

79 G. Gatti 1892, 261-274.

80 L. Jelić 1893, 97-102, 113-119, 129-134, 145-149; L. Jelić 1993 (1894), 21-32, (33-44); L. Jelić 1895, 39-41; L. Jelić 1896b, 1-18; L. Jelić 1898, 85-100.

81 H. Delehayea 1898, 57-72; H. Delehayea 1899, 369-411; H. Delehayea 1912, 1-29.

82 F. Bulić 1896b, 102-103; F. Bulić 1898g, 101-104; F. Bulić 1898h, 113-132; F. Bulić 1900g, 122-126; F. Bulić 1900h, 216-223; F. Bulić 1900i, 224-229; F. Bulić 1900j, 273-293; F. Bulić 1906d, 246-256; F. Bulić 1906e, 268-304; F. Bulić 1906f, 48-68; F. Bulić 1909c, 3-11; F. Bulić 1909d, 155-158; F. Bulić 1912e, 43-45; F. Bulić 1916, 126-139; F. Bulić 1922, 64-102; F. Bulić 1923b, 100-102; F. Bulić 1927, 1, 32-35; F. Bulić 1928, 55-71.

najvažnije natpise u poznatom izdanju *Dictionnaire d'Archéologie chrétienne et de liturgie*.⁸³

Zanimljivi su radovi koji su nastali u prvom desetljeću dvadesetoga stoljeća kada se otvorilo pitanje sv. Dujma i drugih salonitanskih mučenika. Prema tradicionalnom shvaćanju splitske crkve Dujam je živio u II. stoljeću i mučen u vrijeme cara Trajana. Taj podatak je garantirao apostolicitet Salonitanske crkve, tj. njezinu izravnu povezanost s apostolskom tradicijom i sv. Petrom. Tradicionalno mišljenje podupirali su don Ivan Devič, don Petar Kaer, fra Jeronim Granić i fra Ivan Marković. Nasuprot njima don Frane je temeljeći svoje tvrdnje ponajviše na epigrafskim nalazima, od kojih je neke i sam pronašao,

iznio tvrdnju da je Dujam bio mučen za cara Dioklecijana godine 304. Ta nova teza značila je prekid višestoljetne tradicije. Uz njega su bili također svećenici Josip Bervaldi i K. Šegvić.⁸⁴

Za kraj navodim sumarno vrlo vrijedne radove G. Novaka,⁸⁵ B. Gabričevića,⁸⁶ S. Panciera,⁸⁷ K. Šegvića,⁸⁸ J. Zeillera,⁸⁹ F. Lenzia,⁹⁰ E. Pezzolia,⁹¹ N. Žuvića,⁹² E. Condurachia,⁹³ F. Veraje,⁹⁴ L. Katića,⁹⁵ D. Feissela,⁹⁶ M. Buzov,⁹⁷ M. Jarak,⁹⁸ Z. Buljević,⁹⁹ D. Rendić-Miočevića,¹⁰⁰ V. Saxera,¹⁰¹ J. P. Caillet,¹⁰² M. Ivaniševića,¹⁰³ N. Cambija,¹⁰⁴ N. Duvala,¹⁰⁵ E. Marina,¹⁰⁶ J. Jeličić-Radonić,¹⁰⁷ A. Škegre,¹⁰⁸ V. Delonge¹⁰⁹ i Z. Buljević.¹¹⁰

83 H. Leclercq 1907a, 373-446; H. Leclercq 1907b, 527-535; H. Leclercq 1907c, 479-509; H. Leclercq 1907d, 877-905; H. Leclercq 1907e, 1573-1598; H. Leclercq 1907f, 1721-1747; H. Leclercq 1907g, 1973-1993; H. Leclercq 1907h, 2732-2733; H. Leclercq 1907i, 3243-3252; H. Leclercq 1910a, 2340-2348; H. Leclercq 1910b, 2624-2639; H. Leclercq 1910c, 2802-2832; H. Leclercq 1913a, 1145-1174; H. Leclercq 1913b, 1423-1452; H. Leclercq 1914a, 1756-1779; H. Leclercq 1914b, 2958-2959; H. Leclercq 1914c, 2987-2991; H. Leclercq 1914d, 3036-3038; H. Leclercq 1914e, 3191-3193; H. Leclercq 1921a, 211-111; H. Leclercq 1921b, 406-427; H. Leclercq 1929, 1529-1887; H. Leclercq 1931, 1361-1387; H. Leclercq 1932a, 1843-1982; H. Leclercq 1932b, 2638; H. Leclercq 1937, 134-137; H. Leclercq 1938, 1080-1119; H. Leclercq 1950a, 602-624; H. Leclercq 1950b, 778-888; H. Leclercq 1953a, 1619-1626; H. Leclercq 1953b, 2695-2699; H. Leclercq 1953c, 3133.

84 Ch. Molette 1990, 189-219. Slijedi popis najvažnijih radova po redoslijedu nastajanja: A. Matijašević Karaman 1900, III-XVI, 1-27; D. Farlati 1751, 404-516, 562-590; D. Farlati 1753, 1-326; G. B. de Rossi 1880, 36-41, 50-54, 67-71; G. Alačević 1887, 179-183; 196-198; L. Jelić 1993 (1894), 33-44, (21-32), 76-77, tav. IV, V.; L. Jelić 1896b, 1-18; L. Jelić 1897b, 21-32; H. Delehaye 1897, 488-500; L. Jelić 1898, 85-100; F. Bulić 1898h, 113-132; H. Delehaye 1899, 369-411; F. Bulić 1900h, 216-223; G. Devich 1900a; G. Devich, 1900b; F. Bulić 1900j, 273-293; De Rossi 1901, 1-20; K. Šegvić 1901; G. Granić 1902; H. Delehaye 1904, 5-38; H. Achelis 1905, 45-49; P. Kaer 1905; I. Marković 1906a; P. Kaer 1906a; I. Marković 1906b; J. S. Bervaldi Lučić 1906; P. Kaer 1906b; F. Bulić 190 g, 48-68; J. Zeiller 1906a; J. Zeiller 1906b, 1-48; P. Kaer 1907, 85-99; J. Bervaldi 1907, 1-74; P. Kaer 1908; J. Zeiller, 1908 179-181; G. Marković 1910; J. Bervaldi 1910; F. Bulić 1912f, 77-78; F. Lenzi 1913, 1-77; F. Bulić 1916, 126-139; F. Bulić 1919, 1-26; F. Bulić 1922, 64-102; F. Bulić 1923b, 100-102; F. Bulić 1928, 55-71; A. Niero 1985, 264-275; J. A. Soldo 1986, 181-204; V. Saxer 1987, 293-325; N. Duval 1990, 432-454; N. Duval - E. Marin 1992, 285-307; A. Duplančić - M. Ivanišević - S. Kovačić 2004; V. B. Prozorov 2006, 219-239; S. Kovačić 2008, 17-40; N. Cambi 2008, 67-80; I. Petrović 2008, 107-167.

85 G. Novak 1951, 81-91.

86 B. Gabričević 1959, 77-80; B. Gabričević 1959-1960, 3-9; B. Gabričević <1975>, 96-101.

87 S. Panciera 1959, 81-86.

88 Da bi se umirile napetosti izazvane pitanjem salonitanskih mučenika, posebno Dujma, iz Rima je 1901. stigla odredba da se spriječi objava studije K. Šegvića *Storia e leggenda di S. Domnionio o Doimo vescovo martire di Salona e delle sue reliquie. Saggio storico-critico*. On je 1914. objavio i rad o salonitanskim biskupima i splitskim nadbiskupima. Vidi K. Šegvić 1914, 265-273.

89 J. Zeiller 1906a, 27-32; J. Zeiller 1906b, 1-48; J. Zeiller 1908, 179-181; J. Zeiller 1933, 1-9.

90 F. Lenzi 1908; F. Lenzi 1909, 113-128; F. Lenzi 1911, 1-16; F. Lenzi 1913, 1-77.

91 E. Pezzoli 1930-1938.

92 I. Žuvić 1932, 1-16.

93 E. Condurachi 1940, 1-118.

94 F. Veraja 1970, 165-187.

95 L. Katić 1976.

96 D. Feissel 1983, 601-609.

97 M. Buzov 1983, 75-88; M. Buzov 1986-1987, 103-112; M. Buzov 1990, 45-64; M. Buzov 1995, 55-85; M. Buzov 1998, 175-186.

98 M. Jarak 1998, 41-50.

99 Z. Buljević 2005, 93-105.

100 D. Rendić-Miočević 1954, 53-70; D. Rendić-Miočević 1975, 255-264; D. Rendić-Miočević 1985, 315-329.

101 V. Saxer 1987, 293-325.

102 J. P. Caillet 1988, 35-45; J. P. Caillet 1989, 449-461; J. P. Caillet 1990, 83-89; J. P. Caillet 1993; J. P. Caillet 2008, 211-219.

103 M. Ivanišević 1994 b, 223-252.

104 N. Cambi 1975b, 550-607; N. Cambi 1984, 227-241; N. Cambi 2000, 227-257.

105 N. Duval 1984a, 259-275; N. Duval 1984b, 187-226; N. Duval 1985, 437-462; N. Duval 1990, 432-454; N. Duval - E. Marin 1992, 285-307.

106 E. Marin 1984b, 149-162; N. Duval - E. Marin 1992, 285-307; E. Marin 1994b, 315-321.

107 J. Jeličić-Radonić 1993, 275-290; J. Jeličić-Radonić 1998, 109-121; J. Jeličić-Radonić 1999-2000, 51-72; J. Jeličić-Radonić 2002, 109-121; J. Jeličić-Radonić 2003, 513-521.

108 A. Škegre 2002, 407-417.

109 V. Delonga 2002, 154-170.

110 Z. Buljević 2005, 93-105.

Kratice

AAAd	= Antichità altoadriatiche
AB	= Analecta Bollandiniana
AI	= Archaeologia Iugoslavica
AIAC	= Acta Congressus Internationalis Archaeologiae Christianae
AICA	= Annali dell'Istituto di Corrispondenza Archeologica
BAC	= Bullettino di Archeologia Cristiana
BASD	= Bullettino di Archeologia e Storia Dalmata
BS	= Bogoslovska smotra
CRAI	= Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres
DACL	= Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie
EE	= Ephemeris Epigraphica. Corporis Inscriptionum Latinarum supplementum
MCC	= Mittheilungen der kaiserliche-königliche Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale
OA	= Opuscula archaeologica
PPUD	= Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji
RA	= Revue Archéologique
RAC	= Rivista di Archeologia Cristiana
Rad JAZU	= Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti
Rdal	= Rivista Dalmatica
RFFZd, RPZ	= Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (Razdio povijesnih znanosti)
RHLR	= Revue d'histoire ed de littérature religieuses
RQ	= Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und für Kirchengeschichte
SHP	= Starohrvatska prosvjeta
VAHD	= Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku
VAPD	= Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku
VHAD	= Vjesnik Hrvatskoga arheološkog društva

Literatura

M. Abramić 1928-1929	Mihovil Abramić, <i>Predgovor</i> , VAHD L, Split 1928-1929, III-V.
M. Abramić 1957	Mihovil Abramić, <i>Die christliche Archäologie in Jugoslawien in den letzten zwanzig Jahren</i> , AIAC V, Città del Vaticano – Paris 1957, 177-183.
H. Achelis 1905	Hans Achelis, <i>S. Anastasio</i> , BASD XXVIII, Split 1905, 45-49.
G. Alačević 1887	Giuseppe Alačević, <i>Musaico nell'oratorio di San Venanzio a Roma</i> , BASD X, Split 1887, 179-183; 196-198.
G. Alačević - F. Bulić 1884	Giuseppe Alačević - Frane Bulić, <i>Ai lettori</i> , BASD VII, Split 1884, 3-5.
G. Alačević - F. Bulić 1887	Giuseppe Alačević - Frane Bulić, <i>Ai lettori</i> , BASD X, Split 1887, 3-4.
Antička Salona 1991	<i>Antička Salona</i> , Split 1991 (ur. N. Cambi).

- I. Babić 1984 Ivo Babić, *Contribution à la connaissance de l'histoire de la documentation graphique des monuments archeologiques de Salone*, VAHD 77, Split 1984, 133-150.
- J. Bervaldi 1907 Josip Bervaldi, *Bibliografia. Recensione di alcuni opuscoli riguardanti la questione dei martiri salonitani*, BASD XXX, Split 1907, 1-74 (suppl.).
- J. S. Bervaldi Lučić 1906 Josip Silvestar Bervaldi Lučić, *Sveti Dujam biskup i mučenik solinski. Povijesno arheološka rasprava*, Split, 1906.
- J. Bervaldi 1910 Josip Bervaldi, *Alcune osservazioni ai due ultimi opuscoli del sac. Pietro Kaer e del P(adre) G(iovanni) M(arković) intorno a S. Doimo vescovo e martire di Salona*, Rijeka, 1910.
- Bibliografija 1965 [N. N.], *Bibliografija Frane Bulića*, Bibliografija rasprava i članaka, IV, Historija, Zagreb, 1965, 64-82.
- D. Božić Bužančić 1970 Danica Božić Bužančić, *Počeci zaštite i sabiranja umjetnina u Dalmaciji*, PPUD 18, Split 1970, 155-158.
- J. Brøndsted 1928 Johannes Brøndsted, *Les inscriptions*, Recherches à Salone, I, Copenhagen 1928, 168-174, br. 42 - br. 83.
- F. Buecheler 1895 Franciscus Buecheler, *Carmina Epigraphica, II/1*, Lipsiae 1895.
- F. Buecheler 1897 Franciscus Buecheler, *Carmina Epigraphica, II/2*, Lipsiae, 1897.
- M. Bulat 1998 Mirko Bulat, *Salonitanski biskup Hesychius kao izvor za početak kršćanstva u Mursi*, AIAC XIII, II, Città del Vaticano 1998, 149-157.
- F. Bulić 1880 Frane Bulić, *Scavi a Salona nel 1880*, BASD III, Split 1880, 54, 71, 83-84.
- F. Bulić 1881 Frane Bulić, *Notizie sugli scavi a Manastirine*, MCC, n. s. VII, Wien 1881, VIII.
- F. Bulić 1883 Frane Bulić, *Gli scavi a Salona*, BASD VI, Split 1883, 169-170, 180.
- [F. Bulić] 1884a [Frane Bulić], *Notizie sugli scavi a Manastirine*, MCC, n. s. X, Wien 1884, XXXII, CV-CVI, CLXIX.
- F. Bulić 1884b Frane Bulić, *Gli scavi a Salona*, BASD VII, Split 1884, 9-10.
- F. Bulić 1884c Frane Bulić, *Gli scavi nella basilica cristiana a Salona e sue adiacenze*, BASD VII, Split 1884, 20-21, 33, 49, 65, 81-82.
- F. Bulić 1884d Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nella basilica cristiana a Salona e sue adiacenze*, BASD VII, Split 1884, 7-9, 17-20, 34-36, 50-53, 66-69, 83-86, 97-100, 113-116, 129-131, 145-149, 161-163.
- F. Bulić 1884e Frane Bulić, *Rettifica*, BASD VII, Split 1884, 87, 100-101.
- [F. Bulić] 1885a [Frane Bulić], *Notizie sugli scavi a Manastirine*, MCC, n. s. XI, Wien 1885, LXIX-LXX.

- F. Bulić 1885b Frane Bulić, *Gli scavi nella basilica cristiana a Salona e sue adiacenze*, BASD VIII, Split 1885, 33-34, 105.
- F. Bulić 1885c Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nella basilica cristiana a Salona e sue adiacenze*, BASD VIII, Split 1885, 34-36, 49-50, 65-66, 87-88, 106-108.
- F. Bulić 1885-1886 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 21, Split 1885-1886, 3-84.
- F. Bulić 1886 Frane Bulić, *Gli scavi nella basilica cristiana a Salona e sue adiacenze*, BASD IX, Split 1886, 97-99.
- F. Bulić 1886-1887 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 22, Split 1886-1887, 3-162.
- [F. Bulić] 1887a [Frane Bulić], *Notizie sugli scavi a Manastirine*, MCC, n. s. XIII, Wien 1887, CXV-CXVI.
- F. Bulić 1887b Frane Bulić, *Gli scavi nella basilica cristiana a Salona*, BASD X, Split 1887, 89-90.
- F. Bulić, 1887c Frane Bulić, *Frammenti d'iscrizioni trovati negli anni 1885, 1886 nella basilica cristiana a Salona*, BASD XI, Split 1887, 186-187.
- F. Bulić 1887-1888 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 23, Split 1887-1888, 3-86.
- F. Bulić 1888a Frane Bulić, *Ai letori*, BASD XI, Split 1888, 3-7.
- F. Bulić 1888b Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nella basilica cristiana a Salona*, BASD XI, Split 1888, 115-117.
- F. Bulić 1888-1889 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 24, Split 1888-1889, 3-73.
- F. Bulić 1889 Frane Bulić, *Iscrizioni inedite. Salona*, BASD XII, Split 1889, 17, 161-163.
- F. Bulić 1890a Frane Bulić, *Ritrovamenti riguardanti la topografia suburbana dell'antica Salona*, BASD XIII, Split 1890, 33-37, 49-54.
- F. Bulić 1890b Frane Bulić, *Osservazioni alle iscrizioni dalmatiche pubblicate nel CIL III e Bull. Dalm.*, BASD XIII, Split 1890, 66-67, 150-152, 180.
- F. Bulić 1891a Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona*, BASD XIV, Split 1891, 179-182.
- F. Bulić 1891b Frane Bulić, *Iscrizioni inedite. Salona*, BASD XIV, Split 1891, 98, 145-148.
- F. Bulić 1891-1892 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 27, Split 1891-1892, 393-527.

- F. Bulić 1892 Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona*, BASD XV, Split 1892, 7-9, 17-19, 49-50, 83-84, 145-156.
- F. Bulić 1893 Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac a Salona*, BASD XVI, Split 1893, 4-11.
- F. Bulić 1893-1894 Frane Bulić, *Inscriptiones quae in C. R. Museo archaeologico Salonitano Spalati asservantur*, Program C. K. Velike gimnazije u Spljetu, 29, Split 1893-1894, 531-621.
- [F. Bulić] 1894 [Frane Bulić], *Notizie sugli scavi a Marusinac*, MCC, n. s. XX, Wien 1894, 252.
- F. Bulić 1896a Frane Bulić, *Iscrizioni inedite. Salona*, BASD XIX, Split 1896, 97, 99.
- F. Bulić 1896b Frane Bulić, *Il coperchio del sarcofago di Augusta*, BASD XIX, Split 1896, 102-103.
- F. Bulić 1897a Frane Bulić, *Scavi negli antichi cemeteri cristiani di Manastirine (Coemeterium legis sanctae christianae) e Marusinac (Coemeterium S. Anastasii Cornicularii) a Salona*, BASD XX, Split 1897, 126-127.
- F. Bulić 1897b Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine (Coemeterium legis sanctae christianae) durante l'a. 1896*, BASD XX, Split 1897, 81-96.
- F. Bulić 1898a Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac (Coemeterium S. Anastasii)*, BASD XXI, Split 1898, 37-47.
- [F. Bulić] 1898b [Frane Bulić], *Notizie sugli scavi a Marusinac*, MCC, n. s. XXIV, Wien 1898, 109.
- F. Bulić 1898c Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona (Coemeterium legis sanctae christianae)*, BASD XXI, Split 1898, 25-36.
- F. Bulić 1898d Frane Bulić, *Iscrizioni inedite. Salona*, BASD XXI, Split 1898, 51-52, 147.
- F. Bulić 1898e Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti il Coemeterium legis sanctae christianae a Manastirine*, BASD XXI, Split 1898, 108-109.
- F. Bulić 1898f Frane Bulić, *Osservazioni su alcune iscrizioni di vescovi e martiri di Salona già pubblicate*, BASD XXI, Split 1898, 104-108.
- F. Bulić 1898g Frane Bulić, *Iscrizione di un nuovo santo vescovo di Salona di nome Symeerius*, BASD XXI, Split 1898, 101-104.
- F. Bulić 1898h Frane Bulić, *I SS. Anastasio e Dojmo martiri salonitani*, BASD XXI, Split 1898, 113-132.
- F. Bulić 1899a Frane Bulić, *Cemetero antico cristiano nelle vicinanze dell'antica Salona*, BASD XXII, Split 1899, 218-222.
- F. Bulić 1899b Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac a Salona durante l'a. 1898*, BASD XXII, Split 1899, 73-85.

- F. Bulić 1899c Frane Bulić, *La necropoli suburbana di sedici sarcofagi a Kapljuč di Salona*, BASD XXII, Split 1899, 133-137.
- F. Bulić 1899d Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti il cimitero antico cristiano di Marusinac a Salona*, BASD XXII, Split 1899, 86-87.
- F. Bulić 1900a Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti i sarcofagi romani sotto il livello del mare nel villaggio di Vranjic presso Salona*, BASD XXIII, Split 1900, 141-142.
- F. Bulić 1900b Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona (Coemeterium legis sanctae christianae) durante l'a. 1899*, BASD XXIII, Split 1900, 193-216.
- F. Bulić 1900c Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona (Coemeterium legis sanctae christianae) durante l'a. 1900*, BASD XXIII, Split 1900, 249-272.
- F. Bulić 1900d Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti la topografia dell'antica Salona*, BASD XXIII, Split 1900, 38-39.
- F. Bulić 1900e Frane Bulić, *Ritrovamenti nel cimitero antico cristiano di Marusinac (Coemeterium s. Anastasii fullonis) durante l'a. 1900*, BASD XXIII, Split 1900, 296-298.
- F. Bulić 1900f Frane Bulić, *Iscrizioni ricomposte risguardanti il cimitero di Manastirine*, BASD XXIII, Split 1900, 293-295.
- F. Bulić 1900g Frane Bulić, *S. Menas*, BASD XXIII, Split 1900, 122-126.
- F. Bulić 1900h Frane Bulić, *L'arca delle reliquie di S. Dojmo vescovo e martire nel duomo di Spalato e l'arca dei SS. martiri salonitani nella cappella di S. Venanzio nel Battistero lateranese a Roma*, BASD XXIII, Split 1900, 216-223.
- F. Bulić 1900i Frane Bulić, *Iscrizione di un vescovo salonitano probabilmente di Giovanni V*, BASD XXIII, Split 1900, 224-229.
- F. Bulić 1900j Frane Bulić, *Sarcofago di Primus vescovo nipote di Domnionne martire*, BASD XXIII, Split 1900, 273-293.
- F. Bulić 1901a Frane Bulić, *Hortus Metrodori: Necropoli 'in horto Metrodori' a Salona*, BASD XXIV, Split 1901, 161-169.
- F. Bulić 1901b Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti il cimitero antico cristiano di Marusinac (Coemeterium s. Anastasii fullonis) durante l'a. 1901*, BASD XXIV, Split 1901, 203-204.
- F. Bulić 1901c Frane Bulić, *Iscrizioni ricomposte del cimitero antico di Manastirine (Coemeterium legis sanctae christianae)*, BASD XXIV, Split 1901, 108-109.
- F. Bulić 1901d Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti il cimitero di Manastirine (Coemeterium legis sanctae christianae) durante l'anno 1901*, BASD XXIV, Split 1901, 193-203.

- F. Bulić 1902a Frane Bulić, *Scavi nella basilica episcopalis urbana a Salona durante l'a. 1901*, BASD XXV, Split 1902, 73-110.
- F. Bulić 1902b Frane Bulić, *Ritrovamenti antichi risguardanti la topografia suburbana dell'antica Salona (vicino i casolari Jurić-Ćučine kuće)*, BASD XXV, Split 1902, 112-116.
- F. Bulić 1902c Frane Bulić, *Iscrizioni inedite. Salona*, BASD XXV, Split 1902, 140.
- F. Bulić 1902d Frane Bulić, *Ritrovamenti risguardanti il cemetero antico cristiano di Manastirine (Coemeterium legis sanctae christianae) durante l'anno 1902*, BASD XXV, Split 1902, 110-112.
- F. Bulić 1902e Frane Bulić, *Osservazioni ad alcune iscrizioni pubblicate nel passato fascicolo n. 6. 7. 8 a. c.*, BASD XXV, Split 1902, 142.
- F. Bulić 1903a Frane Bulić, *Scavi nella basilica episcopalis urbana a Salona durante l'a. 1902*, BASD XXVI, Split 1903, 33-106.
- F. Bulić 1903b Frane Bulić, *Ritrovamenti nel cemetero antico cristiano a Crikvine presso i casolari Jurić (Ćučine kuće) sulla strada fra Salona e Vranjic*, BASD XXVI, Split 1903, 177-186.
- F. Bulić 1903c Frane Bulić, *Scavi nella basilica episcopalis urbana a Salona durante l'a. 1902*, BASD XXVI, Split 1903, 33-106.
- F. Bulić 1904a Frane Bulić, *S. Gregorio Magno papa nelle sue relazioni colla Dalmazia (a. 590-604)*, BASD XXVII, Split (1904), 1-47 (suppl.).
- F. Bulić 1904b Frane Bulić, *Scavi nella basilica episcopalis urbana a Salona durante gli a. 1903 e 1904*, BASD XXVII, Split 1904, 121-154.
- F. Bulić 1904c Frane Bulić, *Ritrovamenti nell'antico cemetero antico cristiano a Crikvine presso i casolari Jurić (Ćučine kuće) sulla strada fra Salona e Vranjic*, BASD XXVII, Split 1904, 167-170.
- F. Bulić 1904d Frane Bulić, *Scavi nel cemetero antico cristiano di sedici sarcofagi nella località detta »Kapljuč« a Salona*, BASD XXVII, Split 1904, 154-155.
- F. Bulić 1904e Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nei dintorni del cemetero antico cristiano di Manastirine*, BASD XXVII, Split 1904, 157-166.
- F. Bulić 1904f Frane Bulić, *Iscrizioni restituite*, BASD XXVII, Split 1904, 106.
- F. Bulić 1906a Frane Bulić, *Die Basilica urbana von Salona. Ausgegraben in den Jahren 1901-1904*, Jahrbuch der kaiserliche-königliche Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst und historischen Denkmale, n. s. 4, 1, Wien 1906, 283-306.
- F. Bulić 1906b Frane Bulić, *Scavi nella basilica episcopalis urbana a Salona durante gli a. 1905 e 1906*, BASD XXIX, Split 1906, 113-192.

- F. Bulić 1906c Frane Bulić, *Osservazioni su alcuni monumenti cristiani della Dalmazia*, BASD XXIX, Split 1906, 89-96, 256-261.
- F. Bulić 1906d Frane Bulić, *L'iscrizione di S. Vincenzo martire caesaraugustano trovata a nord della basilica urbana a Salona*, BASD XXIX, Split 1906, 246-256.
- F. Bulić 1906e Frane Bulić, *Sull'anno della distruzione di Salona*, BASD XXIX, Split 1906, 268-304.
- F. Bulić 1906f Frane Bulić, *Contributo alla questione dei martiri salonitani SS. Dojmo ed Anastasio e del trasporto delle loro reliquie*, BASD XXIX, Split 1906, 48-68.
- F. Bulić 1907a Frane Bulić, *Sterro dell'abside della basilica cimiteriale dei martiri salonitani a Manastirine di Salona nell'a. 1874*, BASD XXX, Split 1907, 90-99.
- F. Bulić 1907b Frane Bulić, *Iscrizioni inedite trovate nelle macerie delle rovine di Salona lungo la ferrovia campestre negli anni 1905 e 1906*, BASD XXX, Split 1907, 37-90.
- F. Bulić 1907c Frane Bulić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Manastirine a Salona (Coemeterium legis sanctae christianae) durante gli a. 1905 e 1906*, BASD XXX, Split 1907, 3-36.
- F. Bulić 1907d Frane Bulić, *Sterro di una chiesa antica cristiana del VI sec. nella località detta Crikvina a Klapavice, nel Comune censuario di Klis (Clissa)*, BASD XXX, Split 1907, 101-122.
- F. Bulić 1907e Frane Bulić, *Osservazioni su alcuni monumenti cristiani della Dalmazia*, BASD XXX, Split 1907, 147-155.
- F. Bulić 1908 Frane Bulić, *Ritrovamenti presso il cimitero antico cristiano a Crikvine presso i casolari Jurić (Ćučine kuće) sulla strada fra Salona e Vranjic*, BASD XXXI, Split 1908, 49-51.
- F. Bulić 1909a Frane Bulić, *Ritrovamenti nel cimitero antico cristiano a Crikvine presso i casolari Jurić (Ćučine kuće) sulla strada fra Salona e Vranjic*, BASD XXXII, Split 1909, 31-33.
- F. Bulić 1909b Frane Bulić, *Quattro bassorilievi di Mitra a Salona*, BASD XXXII, Split 1909, 52-54.
- F. Bulić 1909c Frane Bulić, *Iscrizione di un nuovo luogotenente della Dalmazia romana Apollonius Foebadius del V-VI sec.*, BASD XXXII, Split 1909, 3-11.
- F. Bulić 1909d Frane Bulić, *Osservazione all'iscrizione in mosaico dell'ambulacro della basilica urbana in Salona eretta dai vescovi Sinferio ed Esichio*, BASD XXXII, Split 1909, 155-158.
- F. Bulić 1910a Frane Bulić, *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori negli anni 1909 e 1910*, BASD XXXIII, Split 1910, 3-66.
- F. Bulić 1910b Frane Bulić, *Appendice all'articolo 'Escavi nell'Hortus Metrodori' a pag. 3-66 di questo fascicolo*, BASD XXXIII, Split 1910, 130-135.
- F. Bulić 1910c Frane Bulić, *Iscrizioni inedite trovate nelle macerie lungo le mura perimetrali dell'antica Salona*, BASD XXXIII, Split 1910, 82-88.

- F. Bulić 1910d Frane Bulić, *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori negli anni 1909 e 1910*, BASD XXXIII, Split 1910, 3-36.
- F. Bulić 1911a Frane Bulić, *Trovamenti nel cimitero antico cristiano a Crikvine presso i casolari Jurić (Ćučine kuće) lungo la strada da Salona a Vranjic*, BASD XXXIV, Split 1911, 40-49.
- F. Bulić 1911b Frane Bulić, *Sterro di abside di una chiesa antica cristiana ad ovest della 'necropoli suburbana di 16 sarcofagi' a Salona*, BASD XXXIV, Split 1911, 3-39.
- F. Bulić 1911c Frane Bulić, *Osservazioni su tre iscrizioni pubblicate in questa Annata*, BASD XXXIV, Split 1911, 112.
- F. Bulić 1912a Frane Bulić, *Scavi nelle basiliche urbane di Salona durante gli anni 1907, 1908, 1909*, BASD XXXV, Split 1912, 3-32.
- F. Bulić 1912b Frane Bulić, *Sterro del narcece e dell'atrio della basilica di S. Anastasio a Marusinac*, BASD XXXV, Split 1912, 37-40.
- F. Bulić 1912c Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nel cimitero dei martiri di Manastirine*, BASD XXXV, Split 1912, 32-34.
- F. Bulić 1912d Frane Bulić, *Iscrizioni trovate nelle prossime vicinanze del cimitero dei martiri a Manastirine*, BASD XXXV, Split 1912, 34-37.
- F. Bulić 1912e Frane Bulić, *Osservazioni sulla formola »De donis Dei« nelle iscrizioni cristiane in Dalmazia*, BASD XXXV, Split 1912, 43-45.
- F. Bulić 1912f Frane Bulić, *Vita di S. Dojmo, vescovo e martire di Salona*, BASD XXXV, Split 1912, 77-78.
- F. Bulić 1913 Frane Bulić, *Osservazioni ad alcune iscrizioni pubblicate in questo periodico a. 1912. e 1913*, BASD XXXVI, Split 1913, 105-106.
- F. Bulić 1914a Frane Bulić, *Escavi dell'anfiteatro romano di Salona negli anni 1909-12 e 1913-14*, BASD XXXVII, Split 1914, 22-23.
- F. Bulić 1914b Frane Bulić, *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori nell'a. 1911 e nell'a. 1914*, BASD XXXVII, Split 1914, 83-94.
- F. Bulić 1915a Frane Bulić, *Iscrizioni inedite trovate a sud del cimitero dei martiri a Manastirine a Salona*, BASD XXXVIII, Split 1915, 24-26.
- F. Bulić 1915b Frane Bulić, *Iscrizioni inedite trovate nelle vicinanze del cimitero dei martiri salonitani a Manastirine a Salona*, BASD XXXVIII, Split 1915, 27-28.
- F. Bulić 1916 Frane Bulić, *Anno e giorno della morte, condizione e numero dei martiri salonitani*, BASD XXXIX, Split 1916, 126-139.
- F. Bulić 1917-1919 Frane Bulić, *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori nell'a. 1916*, BASD XL-XLII, Split 1917-1919, 98-101.

- F. Bulić 1919 Frane Bulić, *Mučenici solinski. Broj i stališ, godina i dan smrti mučenika solinskih*, BS X , 1, Zagreb 1919, 1-26.
- F. Bulić 1921 Frane Bulić, *Iscrizione trovata a sud del cemetero cristiano di Manastirine*, BASD XLIV, Split 1921, 35.
- F. Bulić 1922 Frane Bulić, *Contributo alla questione dei martiri salonitani SS. Dojmo ed Anastasio e del trasporto delle loro reliquie*, BASD XLV, Split 1922, 64-102.
- F. Bulić 1923a Frane Bulić, *Otkriće IV. starokršćanskog grobišta u Solinu*, BS XI, 1, Zagreb 1923, 10-22.
- F. Bulić 1923b Frane Bulić, *Contributo alla questione dei martiri salonitani SS. Dojmo ed Anastasio e del trasporto delle loro reliquie*, BASD XLVI, Split 1923, 100-102.
- F. Bulić 1924-1925a Frane Bulić, *Razvoj arheoloških istraživanja i nauka u Dalmaciji kroz zadnji milenij*, VAHD XLVII-XLVIII, Split 1924-1925, 1-152 (suppl.).
- F. Bulić 1924-1925b Frane Bulić, *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori nell'a. 1925*, BASD XLVII-XLVIII, Split 1924-1925, 46-51.
- F. Bulić 1924-1925c Frane Bulić, *Escavi a sud delle basiliche urbane di Salona*, VAHD XLVII-XLVIII, Split 1924-1925, 53-68.
- F. Bulić 1924-1925d Frane Bulić, *I titoli di dedica delle basiliche urbane ed extraurbane di Salona*, VAHD XLVII-XLVIII, Split 1924-1925, 11-20.
- [F. Bulić] 1924-1925e [Frane Bulić], *Escavi nella necropoli antica pagana di Salona detta Hortus Metrodori nell'a. 1925*, BASD XLVII-XLVIII, Split 1924-1925, 46-51.
- F. Bulić 1927 Frane Bulić, *Monogramatički natpisi triju biskupa solinskih iz V-VI vijeka*, BS XV, 1, Zagreb 1927, 32-35.
- F. Bulić 1928 Frane Bulić, *Sv. Venancije prvi biskup solinski i mučenik duvanjski*, VHAD, n. s. XV, Zagreb 1928, 55-71.
- Bulić 1986 Frane Bulić, *Po ruševinama stare Salone*, Split, 1986.
- F. Bulić - J. Bervaldi 1912 Frane Bulić - Josip Bervaldi, *Kronotaksa solinskih biskupa. Kronotaksa spljetskih nadbiskupa - od razorenja Solina do polovice XI. v.*, BASD XXXV, Split 1912, 1-178 (suppl.).
- Z. Buljević 2005 Zrinka Buljević, *Tragovi staklara u rimskoj provinciji Dalmaciji*, VAPD 98, Split 2005, 93-105.
- M. Buzov 1983 Marija Buzov, *Prilog paleografiji ranokršćanskih mozaičkih natpisa u Istri i Dalmaciji*, Prilozi 1, Zagreb 1983, 75-88.
- M. Buzov 1986-1987 Marija Buzov, *Antički i ranokršćanski mozaici s natpisom u Jugoslaviji*, Prilozi 3-4, Zagreb 1986-1987, 103-112.
- M. Buzov 1990 Marija Buzov, *Prilog poznavanju osobnih imena sa mozaičkih natpisa u Jugoslaviji*, Prilozi 7, Zagreb 1990, 45-64.

- M. Buzov 1995 Marija Buzov, *Prikaz jelena na ranokršćanskim mozaicima prema srednjovjekovnoj umjetnosti*, SHP, s. 3, 21, Split 1995, 55-85.
- M. Buzov 1998 Marija Buzov, *Early Christian Mosaics on the Adriatic Coast*, AIAC XIII, III, Città del Vaticano - Split 1998, 175-186.
- J. P. Caillet 1983 Jean-Pierre Caillet, *Lamende funéraire dans l'épigraphie chrétienne de Salone*, VAHD 81, Split 1988, 33-45.
- J. P. Caillet 1989 Jean-Pierre Caillet, *L'apport de l'épigraphie de Salone à l'histoire de la Dalmatie dans l'Antiquité tardive*, CRAI, Paris 1989, 449-461.
- J. P. Caillet, 1990 Jean-Pierre Caillet, *Èvêques bâtisseurs de Salone: Le point sur les témoignages épigraphiques*, VAHD 83, Split 1990, 83-89.
- J. P. Caillet 1993 Jean-Pierre Caillet, *L'évergétisme monumental chrétien en Italie et à ses marges d'après l'épigraphie des pavements de mosaïque (IVe-VIe s.)*, Roma 1993.
- J. P. Caillet 2008 Jean-Pierre Caillet, *L'église salonitane à l'époque des évêques Etienne et Honorius II*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 211-219.
- N. Cambi <1975>a Nenad Cambi, *La figure du Crist sur les monuments paleochrétiens de Dalmatie*, Disputationes Salonitanae 1970, Split <1975>, 51-68.
- N. Cambi 1975b Nenad Cambi, *Sarkofazi na istočnoj jadranskoj obali (III do VII st. n. e.)*, Zagreb 1975 (doktorski rad).
- N. Cambi 1984 Nenad Cambi, *Salonitan »piscinae«*, VAHD 77, Split 1984, 227-241.
- N. Cambi 2000 Nenad Cambi, *Les sarcophages de Manastirine, Salona, III. Manastirine. Etablissement préromain, nécropole et basilique paléochrétienne à Salone*, Roma – Split 2000, 227-257.
- N. Cambi 2008 Nenad Cambi, *Uz poglavlje »De sancto Domnio et sancto Domnion« kronike Tome Arhidakona*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 67-80.
- F. Carrara 1847 Francesco Carrara, *De'scavi di Salona nel 1846*, Padova 1847.
- F. Carrara 1850 Francesco Carrara, *De' scavi di Salona nel 1847-1848*, Topografia e scavi di Salona, Trieste 1850.
- E. Ceci 1963 Emerico Ceci, *I monumenti cristiani di Salona, II*, Milano, 1963.
- P. Chevalier 1995 Pascale Chevalier, *Salona II. Ecclesiae Dalmatiae. L'architecture paléochrétienne de la province romaine de Dalmatie (IVe-VIe s.)*, I, II, Roma - Split 1995.
- E. Condurachi 1940 Emil Condurachi, *Monumenti cristiani nell'Ilirico*, Ephemeris Dacoromana IX, Roma 1940, 1-118.
- A. Crnčević 2008 Ante Crnčević, *Baptisterij Episkopalnog centra u Saloni u liturgijsko-teološkom kontekstu*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 331-349.

- I. Delalle 1930 Ivan Delalle, *L'Oratorio di San Venanzio presso il battistero lateranense*, Roma 1930 (doktorski rad).
- H. Delehaye 1897 Hyppolyte Delehaye, *S. Anastase martyr de Salone*, AB XVI, 4, Bruxelles 1897, 488-500.
- H. Delehaye 1898 Hyppolyte Delehaye, *S. Anastasio martire di Salona*, BASD XXI, Split 1898, 57-72.
- H. Delehaye 1899 Hyppolyte Delehaye, *Saints d'Istrie et de Dalmatie*, AB XVIII, 4, Bruxelles 1899, 369-411.
- H. Delehaye 1904 Hyppolyte Delehaye, *L'hagiographie de Salone d'après les dernières découvertes archéologiques*, AB XXIII, Bruxelles 1904, 5-38.
- H. Delehaye 1912 Hyppolyte Delehaye, *L'agiografia di Salona secondo le ultime scoperte archeologiche*, BASD XXXV, Split 1912, 1-29 (suppl.).
- V. Delonga 2002 Vedrana Delonga, *Hedonijev epitaf iz Solina. Novi izvor za kasnoantičku prozopografiju*, Zbornik Tomislava Marasovića, Split 2002, 154-170.
- G. B. de Rossi 1878 Giovanni Battista de Rossi, *Monumento dei martiri storici di Salona e sepolcreto cristiano di quella città*, BAC, s. 3, III, Roma 1878, 100-114.
- G. B. de Rossi 1880 Giovanni Battista de Rossi, *Monumento dei martiri storici di Salona e sepolcreto cristiano di quella città*, BASD III, Split 1880, 36-41, 50-54, 67-71.
- G. B. de Rossi 1891 Giovanni Battista de Rossi, *I dodici apostoli figurati in sei agnelli in un marmo di Spalato*, BAC, s. 5, II, Roma 1891, 120-126.
- G. B. de Rossi 1892 Giovanni Battista de Rossi, *I dodici apostoli figurati in sei agnelli in un marmo di Spalato*, BAC, s. 5, III, Roma 1892, 7-17.
- G. B. de Rossi 1899 Giovanni Battista de Rossi, *Musaici cristiani e saggi dei pavimenti delle chiese di Roma anteriori al secolo XV. Tavole cromo-litografiche con cenni storici e critici*, Roma 1899.
- G. B. de Rossi 1901 Giovanni Battista de Rossi, *Abside dell'oratorio di S. Venanzio presso il battistero lateranense*, BASD XXIV, Split 1901, 1-20 (suppl.).
- H. Dessau 1892 Hermann Dessau, *Inscriptiones Latinae selectae, I*, Berlin 1892.
- H. Dessau 1906 Hermann Dessau, *Inscriptiones Latinae selectae, II/2*, Berlin 1906.
- H. Dessau 1916 Hermann Dessau, *Inscriptiones Latinae selectae, III/2*, Berlin 1916.
- G. Devich 1900a Giovanni Devich, *Festeggiamo il nostro patrono San Doimo discepolo di S. Pietro, primo vescovo di Salona le cui sacre e venerate ossa riposano a Spalato*, Split, 1900.
- G. Devich 1900b Giovanni Devich, *Apologia del 'Festeggiamo il nostro patrono S. Doimo discepolo di S. Pietro, primo vescovo di Salona le cui sacre e venerate ossa riposano a Spalato'*, Split 1900.

- E. Diehl 1961 Ernestus Diehl, *Inscriptiones Latinae Christianae Veteres, I-III*, Berlin 1961.
- E. Diehl 1967 Ernestus Diehl, *Inscriptiones Latinae Christianae Veteres. Supplementum*, Dublini et Turici 1967.
- Disputationes Salonitanae <1975> *Disputationes Salonitanae 1970*, Split <1975> (radovi u prigodi 150. godišnjice Arheološkoga muzeja u Splitu).
- Disputationes Salonitanae 1984 *Disputationes Salonitanae II. Znanstveni skup u povodu 100. obljetnice Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku*, Split 1984 (= VAHD 77).
- Disputationes Salonitanae 1986 *Disputationes Salonitanae III. Bulić - 50 godina nakon smrti. Znanstveni skup u povodu 50. obljetnice smrti don Frane Bulića*, Split 1986. (= VAHD 79).
- L. Duchesne 1886 Louis Duchesne, *Liber Pontificalis, I*, Paris 1886.
- J. Dukić 2008 Josip Dukić, *Salonitanske molitve u kamenu*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 239-260.
- J. Dukić, 2009 Josip Dukić, *Vite e fede dei cristiani di Salona secondo le iscrizioni. Con catalogo ragionato e commenti*, Roma - Split 2009 (dio doktorskog rada).
- A. Dumont 1872 Albert Dumont, *Découvertes récentes a Salone*, RA XXIII, Paris 1872, 118-125.
- A. Duplančić - M. Ivanišević – S. Kovačić 2004 Arsen Duplančić - Milan Ivanišević - Slavko Kovačić, *Sveti Dujam. Štovanje kroz vjekove*, Split 2004.
- N. Duval 1984a Noël Duval, *Brèves observations sur l'usage des mensae funéraires dans l'Illyricum*, RAC LX, 3-4, Città del Vaticano 1984, 259-275.
- N. Duval 1984b Noël Duval, *Mensae funéraires de Sirmium et de Salone*, VAHD 77, Split 1984, 187-226.
- N. Duval 1985 Noël Duval, *Piscinae et Mensae funéraires: de Salone à Aquilée*, AAAd 26, 2, Udine 1985, 437-462.
- N. Duval 1990 Noël Duval, *Le culte des martyrs de Salone à la lumière des recherches récentes à Manastirine*, CRAI, Paris 1990, 432-454.
- N. Duval - E. Marin 1992 Noël Duval - Emilio Marin, *Encore les »cinq martyrs« de Salone. Un témoignage épigraphique désormais bien établi*, *Memoriam sanctorum venerantes. Miscellanea in onore di Mons. Victor Saxer*, Città del Vaticano 1992, 285-307.
- N. Duval - P. Chevalier – M. Bonačić Mandinić 2000 Noël Duval - Pascale Chevalier - Maja Bonačić Mandinić, *Historique des recherches*, Salona, III. Manastirine. Etablissement préromain, nécropole et basilique paléochrétienne à Salone, Split 2000, 1-85.
- E. Dyggve 1933a Ejnar Dyggve, *Les inscriptions*, *Recherches à Salone*, II, Copenhague 1933, 91, br. 34, f. 43.
- E. Dyggve 1933b Ejnar Dyggve, *Considérations sur la reconstitution*, *Recherches à Salone*, II, Copenhague 1933, 108-110, sl. 56.

- E. Dyggve 1951 Einar Dyggve, *History of Salonitan Christianity*, Oslo 1951.
- E. Dyggve - J. Brøndsted 1928 Einar Dyggve - Johannes Brøndsted, *Recherches à Salone, I*, Copenhagen 1928.
- E. Dyggve - R. Egger 1939 Einar Dyggve - Rudolf Egger, *Forschungen in Salona, III. Der altchristliche Friedhof Marusinac*, Wien 1939.
- R. Egger 1926a Rudolf Egger, *Forschungen in Salona, II. Der altchristliche Friedhof Manastirine nach dem materiale Fr. Bulić bearbeitet von Rudolf Egger*, Wien 1926.
- R. Egger 1926b Rudolf Egger, *Die Inschriften*, *Forschungen in Salona, II*, Wien 1926, 73-118, br. 73 - br. 288.
- R. Egger 1939 Rudolf Egger, *Die Inschriften*, *Forschungen in Salona, III*, Wien 1939, 151-157, br. 14 - br. 35.
- D. Farlati 1753 Daniele Farlati 1753, *Marmora salonitana a Francisco Antonio Zacharia Societatis Jesu in ordinem digesta, ac brevibus observationibus inlustrata*, *Illyricum Sacrum, II*, Venetiis, 1753, I-XLII.
- D. Feissel 1983 Denis Feissel, *Notes d'épigraphie chrétienne (VI). XVI. Un phénicien à Salone*, *Bulletin de correspondance hellénique CVII, I*, Paris 1983, 601-609.
- B. Gabričević 1959 Branimir Gabričević, *Una nuova iscrizione salonitana*, *Atti del Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, III*, Roma 1959, 77-80.
- B. Gabričević 1959-1960 Branimir Gabričević, *Jevrejska opština u antičkoj Saloni*, *Jevrejski Almanah*, Beograd 1959-1960, 3-9.
- B. Gabričević <1975> Branimir Gabričević, *Question de la datation du sarcophage de l'abbesse Jeanne*, *Disputationes Salonitanae 1970*, Split <1975>, 96-101.
- G. Gatti 1892 Giuseppe Gatti, *Iscrizione salonitana*, *RQ VI*, Roma 1892, 261-274.
- W. Gerber 1917 William Gerber, *Forschungen in Salona, I. Die Bauten im Nordwestlichen Teile der Neustadt von Salona mit beiträgen von M. Abramić und R. Egger bearbeitet von William Gerber*, Wien 1917.
- M. Glavinić 1875 Mihovil Glavinić, *Inschriftsteine des Museums zu Salona*, *MCC, n. s. I*, Wien 1875, I-VIII; XLV-L.
- M. Glavinić 1878 Mihovil Glavinić, *Inschriftsteine gefunden in Salona im Jahre 1878, gegenwärtig im Museum zu Spalato*, *MCC, n. s. IV*, Wien 1878, LXXXI-LXXXII.
- G. Granić 1902 Girolamo Granić, *Memorie risguardanti l'epoca in cui visse ed il luogo dove riposa il corpo di S. Domnion o Doimo vescovo e martire, patrono della città di Spalato*, Split 1902.
- H. Grisar 1898a Hartmann Grisar, *Il mosaico dell'oratorio lateranense di San Venanzio*, *BASD XXI*, Split 1898, 72-84.
- H. Grisar 1898b Hartmann Grisar, *Gli antichi abiti sacri e profani. Osservazioni generali sulla loro rappresentazione nel mosaico dell'oratorio di San Venanzio*, *BASD XXI*, Split 1898, 1-18 (suppl.).

- H. Grisar 1900 Hartmann Grisar, *Note alla dissertazione XII relativa al musaico romano dei martiri salonitani*, BASD XXIII, Split 1900, 34-37.
- A. Hauser 1877 Alois Hauser, *Notizien (Ausgrabung in Salona)*, MCC, n. s. III, Wien 1877, XXXII.
- Illyricum Sacrum 1751 Daniele Farlati, *Illyricum Sacrum, I*, Venetiis, 1751.
- Illyricum Sacrum 1753 Daniele Farlati, *Illyricum Sacrum, II*, Venetiis, 1753, 1-326.
- M. Ivanišević 1994a Milan Ivanišević, *Povijesni izvori*, Salona Christiana, Split 1994, 105-195.
- M. Ivanišević 1994b Milan Ivanišević, *Salonitanski biskupi*, VAHD 86, Split 1994, 223-252.
- J. Janssens 2008 Jos Janssens, *Gli antichi cristiani di Salona davanti alla vita e la morte nelle loro epigrafi funerarie*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 221-237.
- M. Jarak 1998 Mirja Jarak, *O porijeklu salonitanskog biskupa i mučenika Domnija*, RFFZd 37, RPZ 24, Zadar 1998, 41-50.
- J. Jeličić-Radonić 1993 Jasna Jeličić-Radonić, *Mozaici konsignatorija salonitanske katedrale*, Diadora 15, Zadar 1993, 275-290.
- J. Jeličić-Radonić 1998a Jasna Jeličić-Radonić, *The Salonitan Cultural Circle of Justinian's Time*, AIAC XIII, II, Città del Vaticano 1998, 1023-1036.
- J. Jeličić-Radonić 1998b Jasna Jeličić-Radonić, *Ranokršćanski figuralni mozaici u Dalmaciji*, Kulturna animalistika, Split 1998, 109-121.
- J. Jeličić-Radonić 1999-2000 Jasna Jeličić-Radonić, *Mozaici Simferijevo Hezihijeve katedrale u Saloni*, PPUD 38, Split 1999-2000, 51-72.
- J. Jeličić-Radonić 2002 Jasna Jeličić-Radonić, *Krstionički sklop salonitanske katedrale*, Znakovi i riječi, Zagreb 2002, 109-121.
- J. Jeličić-Radonić 2003 Jasna Jeličić-Radonić, *Salonitanska radionica mozaika Kapljuč*, OA 27, Zagreb 2003, 513-521.
- L. Jelić 1893 Luka Jelić, *Iscrizioni antiche cristiane salonitane restituite*, BASD XVI, Split 1893, 97-102, 113-119, 129-134, 145-149.
- L. Jelić 1894a Luka Jelić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac a Salona*, BASD XVII, Split 1894, 49-52.
- L. Jelić 1993 (1894) Luka Jelić, *I monumenti scritti e figurati dei martiri salonitani del cimitero della Lex sancta christiana*, AIAC I, Città del Vaticano – Split 1993, 21-32, (33-44) [pretisak iz 1894].
- L. Jelić 1895 Luka Jelić, *Rettificazione della cronologia di alcuni vescovi salonitani*, BASD XVIII, Split 1895, 39-41.
- L. Jelić 1896a Luka Jelić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac a Salona*, BASD XIX, Split 1896, 17-25, 33-40.

- L. Jelić 1896b Luka Jelić, *Sveti Anastazije Kornikular mučenik solinski*, BASD XIX, Split 1896, 1-18.
- L. Jelić 1897a Luka Jelić, *Scavi nell'antico cimitero cristiano di Marusinac (Coemeterium S. Anastasii Cornicularii?)*, BASD XX, Split 1897, 65-80.
- L. Jelić 1897b Luka Jelić, *Anastasius cornicularius der Martyrer von Salona*, Festschrift zum 1100. Jährigen Jubiläum des deutschen Campo Santo in Rom, Freiburg im Breisgau 1897, 21-32.
- L. Jelić 1898 Luka Jelić, *S. Anastasio Fullone e S. Anastasio Corniculario, martiri salonitani*, BASD XXI, Split 1898, 85-100.
- L. Jelić - F. Bulić - S. Rutar 1894 Luka Jelić - Frane Bulić - Simone Rutar, *Guida di Spalato e Salona*, Zadar, 1894.
- P. Kaer 1905 Petar Kaer, *Del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona. Appunti archeologici-agiografici*, Trieste, 1905.
- P. Kaer 1906a Petar Kaer, *Još o sv. Dujmu. Protuopazke na opazke g. 'Dixi' o skoro izašloj brošuri o dra. Markovića 'Još o sv. Dujmu'*, Zadar, 1906.
- P. Kaer 1906b Petar Kaer, *Ancora del sepolcro originario di San Domnio vescovo e martire di Salona. Risposta ad una nota del Bulletino di archeologia e storia dalmata*, Zadar, 1906.
- P. Kaer 1907 Petar Kaer, *Sul sepolcro di S. Doimo e suoi compagni di martirio. Risposta al prof. Giacomo Zeiller*, RDal, n. s. IV, 1, Zadar 1907, 85-99.
- P. Kaer 1908 Petar Kaer, *San Doimo vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia. Nuovi studi*, Šibenik 1908.
- L. Katić 1959 Lovre Katić, *Groblje kod sv. Nikole u Solinu*, VAHD LXI, Split 1959, 134-151.
- L. Katić 1976 Lovre Katić, *Davni glasovi iz solinskih ruševina*, Split 1976.
- S. Kovačić 2008 Slavko Kovačić, *Pitanje početaka Salonitanske crkve u historiografiji i u sklopu općih spoznaja o procesu širenja kršćanstva na Sredozemlju do sredine 3. stoljeća*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 17-40.
- B. Kuntić Makvić 1998 Bruna Kuntić Makvić, *Honorius Iunior, salonitanae urbis episcopus. Essai sur la Dalmatie de son temps*, AIAC XIII, II, Città del Vaticano – Split 1998, 997-1002.
- F. Lanza 1949 Francesco Lanza, *Della topografia dell'antica Salona*, AICA, n. s. 21, 6, Roma 1849, 269-283.
- F. Lanza 1850 Francesco Lanza, *Rapporto generale sopra gli scavi di Salona dalla loro prima istituzione sino al giorno d'oggi*, AICA, n. s. 22, 7, Roma 1850, 118-143.
- H. Leclercq 1907a Henri Leclercq, s. v. *Actes des martyrs*, DACL I/1, Paris 1907, 373-446.
- H. Leclercq 1907b Henri Leclercq, s. v. *Adjuration*, DACL I/1, Paris 1907, 527-535.

H. Leclercq 1907c	Henri Leclercq, s. v. <i>Ad sanctos</i> , DACL I/1, Paris 1907, 479-509.
H. Leclercq 1907d	Henri Leclercq, s. v. <i>Agneau</i> , DACL I/1, Paris 1907, 877-905.
H. Leclercq 1907e	Henri Leclercq, s. v. <i>Amende</i> , DACL I/1, Paris 1907, 1573-1598.
H. Leclercq 1907f	Henri Leclercq, s. v. <i>Ampoules</i> , DACL I/2, Paris 1907, 1721-1747.
H. Leclercq 1907g	Henri Leclercq, s. v. <i>Ancilla Dei</i> , DACL I/2, Paris 1907, 1973-1993.
H. Leclercq 1907h	Henri Leclercq, s. v. <i>Archevêque</i> , DACL I/2, Paris 1907, 2732-2733.
H. Leclercq 1907i	Henri Leclercq, s. v. <i>Avocats</i> , DACL I/2, Paris 1907, 3243-3252.
H. Leclercq 1910a	Henri Leclercq, s. v. <i>Cassette</i> , DACL II/2, Paris 1910, 2340-2348.
H. Leclercq 1910b	Henri Leclercq, s. v. <i>Catholique</i> , DACL II/2, Paris 1910, 2624-2639.
H. Leclercq 1910c	Henri Leclercq, s. v. <i>Célibat</i> , DACL II/2, Paris 1910, 2802-2832.
H. Leclercq 1913a	Henri Leclercq, s. v. <i>Chasteté</i> , DACL III/1, Paris 1913, 1145-1174.
H. Leclercq 1913b	Henri Leclercq, s. v. <i>Chorévêques</i> , DACL III/1, Paris 1913, 1423-1452.
H. Leclercq 1914a	Henri Leclercq, s. v. <i>Citations bibliques dans l'épigraphie latine</i> , DACL III/2, Paris 1914, 1756-1779.
H. Leclercq 1914b	Henri Leclercq, s. v. <i>Cordannier</i> , DACL III/2, Paris 1914, 2958-2959.
H. Leclercq 1914c	Henri Leclercq, s. v. <i>Corpore</i> , DACL III/2, Paris 1914, 2987-2991.
H. Leclercq 1914d	Henri Leclercq, s. v. <i>Crikvine</i> , DACL III/2, Paris 1914, 3036-3038.
H. Leclercq 1914e	Henri Leclercq, s. v. <i>Curator</i> , DACL III/2, Paris 1914, 3191-3193.
H. Leclercq 1921a	Henri Leclercq, s. v. <i>Dalmatie</i> , DACL IV/1, Paris 1921, 21-111.
H. Leclercq 1921b	Henri Leclercq, s. v. <i>Defensor civitatis</i> , DACL IV/1, Paris 1921, 406-427.
H. Leclercq 1929	Henri Leclercq, s. v. <i>Latran</i> , DACL VIII/2, Paris 1929, 1529-1887.
H. Leclercq 1931	Henri Leclercq, s. v. <i>Manastirine</i> , DACL X/1, Paris 1931, 1361-1387.
H. Leclercq 1932a	Henri Leclercq, s. v. <i>Mariage</i> , DACL X/2, Paris 1932, 1843-1982.
H. Leclercq 1932b	Henri Leclercq, s. v. <i>Marusinac</i> , DACL X/2, Paris 1932, 2638.
H. Leclercq 1937	Henri Leclercq, s. v. <i>Oudis athanatos</i> , DACL XIII/1, Paris 1937, 134-137.

- H. Leclercq 1938   Henri Leclercq, s. v. *Piscine*, DACL XIV/1, Paris 1938, 1080-1119.
- H. Leclercq 1950a   Henri Leclercq, s. v. *Salone*, DACL XV/1, Paris 1950, 602-624.
- H. Leclercq 1950b   Henri Leclercq, s. v. *Sarcophage*, DACL XV/1, Paris 1950, 778-888.
- H. Leclercq 1953a   Henri Leclercq, s. v. *Suos - diacre*, DACL XV/2, Paris 1953, 1619-1626.
- H. Leclercq 1953b   Henri Leclercq, s. v. *Translations*, DACL XV/2, Paris 1953, 2695-2699.
- H. Leclercq 1953c   Henri Leclercq, s. v. *Vitrier*, DACL XV/2, Paris 1953, 3133.
- F. Lenzi 1908   Furio Lenzi, *Introduzione del cristianesimo nell'Iliria*, Firenze, 1908.
- F. Lenzi 1909   Furio Lenzi, *I rapporti della chiesa salonitana con la chiesa di Roma*, BASD XXXII, Split 1909, 113-128.
- F. Lenzi, 1911   Furio Lenzi, *L'autocefalia della chiesa di Salona*, BASD XXXIV, Split 1911, 1-16 (suppl.).
- F. Lenzi 1913   Furio Lenzi, *San Domnio vescovo e martire di Salona (+303)*, BASD XXXVI, Split 1913, 1-77 (suppl.).
- I. Lucius 1673   Ioannes Lucius, *Inscriptiones Dalmaticae, Venetiis 1673* (dodatak knjizi *Memorie istoriche di Tragurio*).
- S. Ljubić 1876a   Simeone Ljubić, *Inscriptiones Latinae antiquae Salonis repertae a Marco Marulo Spalatensi collectae et illustratae*, Rad JAZU 36, Zagreb 1876, 83-90.
- S. Ljubić 1876b   Simeone Ljubić, *Inscriptiones Latinae antiquae Salonis repertae a Marco Marulo Spalatensi collectae et illustratae*, Rad JAZU 37, Zagreb 1876, 91-102.
- T. Marasović 1998   Tomislav Marasović, *Il complesso episcopale salonitano nel VI-VII secolo*, AIAC XIII, II, Città del Vaticano – Split 1998, 1003-1014.
- J. Mardešić 2002   Jagoda Mardešić, *Istraživanja u Saloni od 1970. do 2000. godine*, Longae Salonae, I, Split 2002, 105-114.
- I. Marović 1984   Ivan Marović, *Reflexions about the Year of the Destruction of Salona*, VAHD 77, Split 1984, 293-314.
- I. Marković 1906a   Ivan Marković, *Nešto o sv. Dujmu. Poslanica mn. pošt. otcu Petru Krstitelju Bačiću*, Split 1906.
- I. Marković 1906b   Ivan Marković, *Osvrt na prigovore pisca u 'Hrvatskoj kruni' (26-27. ožujka 1906) mojoj brošurici 'Nešto o sv. Dujmu'*, Split 1906.
- I. Marković 1910   Giovanni Marković, *Il buon senso comune nella questione di San Doimo vescovo e martire*, Firenze 1910.

- E. Marin 1984a Emilio Marin, *Lapidari Dalmati: realizzazioni e progettazioni delle collezioni epigrafiche nella Croazia meridionale*, Il museo epigrafico, Faenza 1984, 263-278 (kolokvij Atti del Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, Epigrafia e Antichità 7).
- E. Marin 1984 b Emilio Marin, *La datation indictionelle en Dalmatie*, Le Temps chrétien de la fin de L'Antiquité au Moyen Âge IIIe - XIIIe siècles, Paris 1984, 149-162 (kolokvij Centre National de la recherches scientifique).
- E. Marin 1988 Emilio Marin, *Starokršćanska Salona. Studije o genezi, profilu i transformaciji grada*, Zagreb 1988.
- E. Marin 1994a Emilio Marin, *Pro Salona*, Zagreb 1994.
- E. Marin 1994b Emilio Marin, *Le sens de piscina = tombe et les mensae funéraires circulaires et rectangulaires ou les rapports entre païens et chrétiens à Salone*, Salona, I, Rome - Split 1994, 315-321.
- E. Marin - J. Mardešić 2000 Emilio Marin - Jagoda Mardešić, *Revizijsko istraživanje groblja i starokršćanskog arhitektonskog sklopa Manastirine. Otkriće predrimskog središta*, Salona, III. Manastirine. Etablissement préromain, nécropole et basilique paléochrétienne à Salone, Rome - Split 2000, 87-182.
- A. Matijašević Karaman 1900 Ante Matijašević Karaman, *Riflessioni sopra l'istoria di S. Doimo primo vescovo di Salona e martire, patron della città di Spalato. Studio archeologico-storico*, BASD XXIII, Split 1900, III-XVI, 1-27 (suppl.) [rad je prvi put objavljen 1719.]
- M. Matijević-Sokol 2008 Mirjana Matijević-Sokol, *Dujmovi nasljednici na biskupskoj stolici u Saloni tijekom 4. i 5. stoljeća*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 197-209.
- S. Matković - H. Buble 1994 Silvana Matković i Hanja Buble, *Bibliografija radova o starokršćanskoj Saloni od kraja III. do početka VII. stoljeća*, Salona Christiana, Split 1994, 323-354.
- I. Mirnik 1981 Ivan Mirnik, *Mijat Sabljar u Solinu i Vranjicu god. 1854.*, VAHD LXXV, Split 1981, 209-240.
- Ch. Molette 1990 Charles Molette, *La discussion autour des martyrs de Salone au tournants des XIXe-XXe s.*, Počeci hrvatskog kršćanskog i društvenog života od VII. do kraja IX. stoljeća, Split 1990, 189-219.
- T. Mommsen 1873 Theodor Mommsen, *Corpus Inscriptionum Latinarum. Inscriptiones Asiae Provinciarum Europae, Graecarum, Illyrici, Latinae*, III/1-2, Berlin 1873.
- T. Mommsen 1875 Theodor Mommsen, *Additamenta ad vol. III Orientis et Illyrici*, EE 2, Roma 1875, 287-482.
- T. Mommsen 1881 Theodor Mommsen, *Additamenta secunda ad corporis vol. III*, EE 4, Roma 1881, 83-123.
- T. Mommsen - O. Hirschfeld - A. Domaszewski 1902a Theodor Mommsen - Otto Hirschfeld - Alfredus Domaszewski, *Corpus Inscriptionum Latinarum Orientis et Illyrici. Supplementum, 1*, Berlin 1902.
- T. Mommsen - O. Hirschfeld - A. Domaszewski 1902b Theodor Mommsen - Otto Hirschfeld - Alfredus Domaszewski, *Corpus Inscriptionum Latinarum Orientis et Illyrici. Supplementum, 2*, Berlin 1902.

- A. G. Neumann 1895 A. Guglielmo Neumann, *Relazione del I. Congresso Internazionale degli archeologi cristiani tenuto a Spalato - Salona nei giorni 20-22 agosto 1894*, Split 1895.
- A. Niero 1985 Antonio Niero, *Santi aquileiesi e veneti in Dalmazia*, AAAd 26, 1, Udine 1985, 261-288.
- G. Novak 1951 Grga Novak, *Uprava i podjela stanovništva u kasnorimskim i ranoromanskim gradovima Dalmacije*, Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1, Zagreb 1951, 81-91.
- Novi Zavjet *Novi Zavjet s uvodima i bilješkama Ekumenskog prijevoda Biblije*, Zagreb 1998.
- S. Panciera 1959 Silvio Panciera, *Comunità religiose e formule funerarie salonitane. A proposito di una nuova epigrafe*, RAC XXXV, Città del Vaticano 1959, 81-86.
- O. Pelka 1901 Otto Pelka, *Altchristliche Ehedenkmäler*, Strassburg 1901.
- I. Petrović 2008 Ivanka Petrović, *Hrvatska latinska hagiografija i salonitansko-splitska hagiografija sv. Domnija i sv. Anastazija*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 107-167.
- E. Pezzoli 1930-1938 Elena Pezzoli, *I martiri del mosaico lateranense e i cimiteri cristiani di Salona*, Archivio storico per la Dalmazia IV, Roma 1929, vol. 7, fasc. 38, 39, 40, 41; vol. 8, fasc. 43, 46, 47; Archivio storico per la Dalmazia V, Roma 1930, vol. 9, fasc. 49 (objavljeno kao cjelina u Rimu 1930-1938).
- V. B. Prozorov 2006 Vadim B. Prozorov, *The Passion of St. Domnius: The Tradition of apostolic Succession in Dalmatia*, Scrinium II, St. Petersburg 2006, 219-239.
- Ž. Rapanić 1996 Željko Rapanić, *Sveti Dujam - splitski patron*, Sveti Dujam, Split 1996.
- D. Rendić-Miočević 1950-1951 Duje Rendić-Miočević, *Novi i neobjelodanjeni natpisi iz Dalmacije*, VAHD LIII, Split 1950-1951, 227-228.
- D. Rendić-Miočević 1954 Duje Rendić-Miočević, *Neue Funde in der altchristlichen Nekropole Manastirine in Salona*, AI I, Beograd 1954, 53-70.
- D. Rendić-Miočević 1975 Duje Rendić-Miočević, *Salonitana Christiana. O solinskom baptisterijalnom kompleksu. Catechumenium ili consignatorium*, Зборник Народног музеја VIII, Beograd 1975, 255-264.
- D. Rendić-Miočević 1985 Duje Rendić-Miočević, *Anastasio »aquileiese«, martire a Salona, e il cimitero che da lui prende il nome*, AAAd 26, 2, Udine 1985, 315-329.
- D. Rendić-Miočević 1987 Duje Rendić-Miočević, *Carmina epigraphica*, Split 1987.
- Salona Christiana 1994 *Salona Christiana*, Split 1994 (ur. E. Marin).
- Salona I 1994 *Salona, I, Catalogue de la sculpture architecturale paléochrétienne de Salone*, Roma - Split 1994 (ur. Noël Duval - Emilio Marin - C. Metzger).
- Salona III 2000 *Salona, III, Manastirine. Etablissement préromain, nécropole et basilique paléochrétienne à Salone*, Rome - Split 2000 (ur. Noël Duval - Emilio Marin).

- Salonitansko-splitska crkva 2008   *Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti*, Split 2008 (ur. Josip Dukić - Slavko Kovačić - Ema Višić-Ljubić).
- V. Saxer 1987   Victor Saxer, *Les Saints de Salone*, U službi čovjeka. Zbornik nadbiskupa - metropolite dr. Frane Franića, Split 1987, 293-325.
- P. Skok 1915   Petar Skok, *Pojave vulgarno-latinskoga jezika na natpisima rimske provincije Dalmacije*, Zagreb 1915.
- J. A. Soldo 1986   Josip Ante Soldo, *Pitanje sv. Dujma i don Frane Bulić*, VAHD 79, Split 1986, 181-204.
- A. i J. Šašel 1963   Ana i Jaro Šašel, *Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt*, Ljubljana 1963.
- A. i J. Šašel 1978   Ana i Jaro Šašel, *Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt*, Ljubljana 1978.
- A. i J. Šašel 1986   Ana i Jaro, *Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt*, Ljubljana 1986.
- K. Šegvić 1901   Kerubin Šegvić, *Storia e leggenda di S. Domnionio o Doimo vescovo e martire di Salona e delle sue reliquie. Saggio storico-critico*, Split 1901 (rad je zaplijenjen u tiskari).
- K. Šegvić, 1914   Kerubin Šegvić, *Chronologie des évêques de Salone suivie de la chronologie des archevêques de Spalato*, AB XXXIII, Bruxelles 1914, 265-273.
- A. Škegro 2002   Ante Škegro, *Procurator Ecclesiae Salonitanae*, Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja 30, Sarajevo 2002, 407-417.
- A. Škegro 2008   Ante Škegro, *Kriza grada Salone i Salonitanske crkve u doba nad/biskupa Natala i Maksima*, Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti, Split 2008, 299-315.
- D. Škiljan 1984   Dubravko Škiljan, *La lanque grecque des monuments salonitains de la basse-Antiquité*, VAHD 77, Split 1984, 265-272.
- F. Veraja 1970   Fabijan Veraja, *Kapela sv. Venancija u Rimu i kult solinskih mučenika*, Zbornik u čast sv. Nikole Tavelića, Rim 1970, 165-187.
- F. Weilbach - E. Dyggve 1933   Frederik Weilbach - Ejnar Dyggve, *Recherches à Salone, II*, Copenhagen, 1933.
- M. Zaninović 1998   Marin Zaninović, *The Begining of a Series of International Congresses on Early Christian Archaeology and Early Christian Archaeology in Croatia*, AIAC XIII, I, Città del Vaticano - Split 1998, 163-182.
- J. Zeiller 1906a   Jacques Zeiller, *Les origines chrétiennes dans la province romaine de Dalmatie*, Paris 1906.
- J. Zeiller 1906b   Jacques Zeiller, *Une légende hagiographique de Dalmatie. Saint Domnius de Salone*, RHLR 11, 4, Paris 1906 4, 1-48.

- J. Zeiller 1908 Jacques Zeiller, *S. Dojmo vescovo e martire di Salona nell'archeologia e nell'agiografia. Nuovi studi*, BASD XXXI, Split 1908, 179-181.
- N. Žuvić 1932 Nikola Žuvić, *lv. I. 29. na sarkofagu iz Solina*, BS XX, 1, Zagreb 1932, 1-16.

Riassunto

Josip Dukić

Gli scavi e le pubblicazioni delle epigrafi cristiane di Salona

Parole chiave: iscrizioni, mosaico nella cappella di S. Venanzio in Laterano, Manastirine, Marusinac, Kapljuč, Crikvine, basiliche urbane, Frane Bulić, Bullettino di archeologia e storia dalmata

La maggiore importanza di Salona, celebre capoluogo e centro della cristianità della Dalmazia, è dovuta ai monumenti cristiani. Al momento del suo splendore nella città si concentrava un gran numero di tombe, di basiliche, iscrizioni e monumenti di vario tipo. Il presente lavoro si basa principalmente sulle iscrizioni. Si tratta di un numero di circa 500 testi, che si collocano in un periodo che va dal sesto decennio del secolo IV fino ai primi tre decenni del VII secolo. La collezione si presenta come la più omogenea e ricca raccolta di iscrizioni in Croazia.

Prima di tutto abbiamo ritenuto opportuno esporre le informazioni principali delle diverse località salonitane dove nel corso del tempo sono state trovate le iscrizioni, e presentare alcuni cenni storici sugli scavi e studi riguardanti le epigrafi cristiane di Salona. Alla fine del lavoro è stato aggiunto l'elenco bibliografico delle iscrizioni cristiane salonitane.

I posti dei ritrovamenti delle iscrizioni sono le località principali fuori e dentro le mura della città: le basiliche cimiteriali di Manastirine, Marusinac, Kapljuč e Crikvine, le basiliche urbane, basilica orientalis, basilica de porta Caesarea, la chiesa d'epoca recente di S. Niccolò, l'oratorio nell'anfiteatro, le località di Porta Andetria, di Šuplja crkva (Chiesa vuota) e di Rupotine. Un certo numero di iscrizioni fu scoperto nella necropoli occidentale, chiamata Hortus Metrodori, e nel Cimitero di 16 sarcofagi. Alcune provengono da Spalato, mentre una delle più importanti si trova nel mosaico nella cappella di S. Venanzio in Laterano.

Gli scavi si sono susseguiti nell'arco di più di due secoli (1805-2009) nelle diverse località della città e nei siti limitrofi. È opportuno ricordare i primi scavi, condotti sotto l'influenza culturale di allora che voleva recuperare materiale epigrafico per decorare palazzi, case e giardini (Museum Spalatinum Archiepiscopale, fondato nel 1750 dall'arcivescovo di Spalato P. Bizza). Dopo la fondazione del Museo Archeologico di Spalato nel 1820, cominciarono varie iniziative archeologiche, specialmente da parte di F. Bulić. Degna di nota è la sua collaborazione con gli esperti austriaci e danesi. Dopo la morte di F. Bulić nel 1934, cominciò il periodo buio per le ricerche archeologiche, fino agli ultimi decenni del XX secolo in cui cominciò un periodo fiorente per l'archeologia salonitana.

Il «corpus» completo, sistematico e aggiornato delle iscrizioni manca tuttora. Esistono numerose opere epigrafiche divulgative o specialistiche, sia croate che straniere. I primi lavori epigrafici sono di M. Marulić, I. Lucius, F. Carrara, F. Lanza ed altri. Un gran numero di esperti stranieri si sono dedicati con vivo interesse allo studio delle epigrafi salonitane, come ad esempio i grandi studiosi T. Mommsen, G. B. de Rossi, H. Delehay, O. Hirschfeld, A. Domaszewski e W. Kubitschek. Notevoli progressi si sono registrati alla fine del 900' con la

stesura del terzo volume del »Corpus Inscriptionum Latinarum«, con una serie di supplementi, in cui vengono pubblicate quasi tutte le iscrizioni salonitane. Certamente F. Bulić deve essere considerato uno dei più importanti specialisti dell'epigrafia e dell'archeologia salonitana e dalmata. Al benemerito studioso si deve la quasi totale stesura del »Buletino di Archeologia e Storia Dalmata«. Dall'inizio del XX secolo fino allo scoppio della Seconda Guerra Mondiale (evento che porterà la sospensione degli studi) vengono editi periodici fondamentali come »Forschungen in Salona« e »Récherches à Salone«, dotati di scientificità e corredati da apparati fotografici ed iconografici. In questi libri negli anni 1926, 1928 e 1939 per la prima volta furono pubblicate unite le iscrizioni provenienti dalle località di Manastirine, Kapljuč e Marusinac. Con la fine della guerra, sull'onda delle grandi sillogi, vengono edite varie pubblicazioni epigrafiche.

L'edizione del nuovo »Corpus« epigrafico, da lunghi anni atteso, una volta edito, diverrà certamente un importante testo di riferimento, non solo per gli epigrafisti e non solo per Salona.

